

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc

revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Acest roman a fost digitizat în cadrul proiectului Muzeul Digital al Romanului Românesc 1901-1932, inițiat de Revista Transilvania, organizat de Complexul Național Muzeal ASTRA și co-finanțat de Administrația Fondului Cultural Național.

Sugestie de citare a arhivei:

Baghiu, Ștefan, Vlad Pojoga, Cosmin Borza, Andreea Coroian Goldiș, Denisa Frătean, Daiana Gârdan, Alex Goldiș, Emanuel Modoc, Iunis Minculete, David Morariu, Ovio Olaru, Teodora Susarenco, Andrei Terian, Radu Vancu, Dragoș Varga. *Muzeul Digital al Romanului Românesc: 1901-1932*. Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2020. https://revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932.

This novel was digitized for the project The Digital Museum of the Romanian Novel 1901-1932, initiated by Revista Transilvania, organized by ASTRA National Museum Complex and co-financed by The National Cultural Fund Administration.

Citation suggestion:

Baghiu, Ștefan, Vlad Pojoga, Cosmin Borza, Andreea Coroian Goldiș, Denisa Frătean, Daiana Gârdan, Alex Goldiș, Emanuel Modoc, Iunis Minculete, David Morariu, Ovio Olaru, Teodora Susarenco, Andrei Terian, Radu Vancu, Dragoș Varga. *The Digital Museum of the Romanian Novel: 1901-1932*. Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2020. https://revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932.

Muzeul Digital al Romanului Românesc

H. Radulescu-Niger

ROMANUL UNEI IUBIRI

EDITURA
J. NEGREANU
BUCUREȘTI

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901_193z

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

N. RĂDULESCU-NIGER

ROMANUL UNEI IUBIRI

4633

1920
EDITURA I. NEGREANU
BUCUREȘTI
Str. Principesa Ileana No. 19

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvaniara/mcrr1901_1932
183346

ULTIMILE NOUTĂȚI LITERARE

APĂRUTE ÎN

EDITURA I. NEGREANU

BUCUREȘTI, Strada Principesa Ileana, 19

Alphonse Daudet, **Speranțe Spulberate,** roman, ediția II-a. *Lei 4.50 ex.*

H. Sienkiewicz, **Amanta,** roman, tradus de *N. Rădulescu-Niger,* volum mare, cu coperta ilustrată în culori. *Lei 6* ex

Théophile Gautier, **Privirea fatală,** roman, una din cele mai puternice scrieri ale marelui autor francez. *Lei 5,25* ex.

H. de Balzac, **Flăcările Dragostei,** roman sentimental, scris cu multă măestrie. Volum elegant, cu coperta frumos ilustrată în colori. *Lei 6* ex.

Emile Zola, **Dragoste și Decădere,** roman, scriere captivantă, cetită cu mult interes. A apărut în a II-a ediție, complectă și revăzută. *Lei 6* ex.

N. Rădulescu-Niger, **Seducătorul,** roman cu adevărat seducător. *Lei 6* ex.

Rădulescu-Niger, **A Fost un Vis!...** roman ermecător. Conținutul sublim al acestei lucrări, ubjugă dela primele rânduri. Lei 8 ex.

N. Rădulescu-Niger, **Puterea Destinului,** roman de mare succes. Această lucrare apărând în a 4-a ediție își arată îndeajuns marea ei valoare literară. Lei 8 ex.

N. Rădulescu-Niger, **De vorbă'n sat,** piesă de teatru sătesc, tipărită pe hârtie bună, cu coperta splendid ilustrată în 3 colori. *Lei 1* ex.

Biblioteca «CLIPE DE UITARE»:

No. 1 conține romanul **Când moare Iubirea** de *H. de Balzac.*

No. 2 conține romanul **Datoria** de *N. Rădulescu-Niger.*

No. 3 conține romanul **Iubirea Invingătoare** de *François Coppé.*

No. 4 conține nuvelele **Micul Lăutar** de *H. Sienkiewicz,* traduse de *N. Rădulescu-Niger.*

No. 5 conține „Suharea" **la Dom' Tănase** (scene din viața dela mahala) de *N. Rădulescu-Niger.*

Fiecare volum complect, costă **numai** 2 lei

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ROMANUL UNEI IUBIRI

I

Om mărunțel de statură, slăbănog, nu urît dar nesimpatic, doctorul Persiceanu e un avar fără pereche, nici odată mulțămit de ceva, cârtitor și cârcotaș de frunte.

Etern socotitorii banilor altora îi dădeau patru până la cinci milioane, pe lângă porecla de *„sgârcitul dracului“*. Doctorul, — pârîndu-i rău de porecla, — s'ar fi împăcat, să fi avut cele cinci milioane; avea totuși aproape două, strînse cum a dat Dumnezeu, dar și cum de multe ori a vrut diavolul.

De camătă nu s'a fost ferit; dela speculațiuni în tovărășie cu vr'o câți-va samsari locali, nu s'a fost dat în lături; în practica medicinei a întrebuințat iarăși multe mijloace mai mult greu decât cuminte de mărturisit.

O însușire mai ales, împrumutată cu multă izbîndă dela un mare filosof, dela măgar, — încăpățînarea, — îl călăuzia, și fiind-că se întîmplase totdeauna să-i meargă, își luase încăpățînarea drept cea mai deplină înțelepciune a vieței.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Şi omul acesta se însurase din iubire!...

Mulţi se băteau pentru domnişoara Berescu, o frumuseţe între frumuseţi, bogată numai cu frumuseţea şi cu cuminţia.

Doctorul se întorsese de curînd din Paris. Aducea în buzunar economii însemnate de pe urma sumelor ce-i trimisese tată-său, în zece ani de învăţătură, şi aceasta o considera el ca una din virtuţile cele mai mari.

Cum zări pe domnişoara Berescu, i se luă văzul, într'un moment; tinereţea vorbi înaintea interesului şi, odată ce i se auzi cuvîntul că se va însura cu frumoasa fată, încăpăţînarea îl făcu să-şi ţie acel cuvînt.

Casa doctorului, moştenită dela părinţi, se pierde în mijlocul unei grădini îndesită de copaci mari. Dela poartă şi până la terasa largă de piatră, se duce o alee ce se bifurcă în apropierea scării.

Spaţiul cuprins între cele două ramuri ale aleei este singurul orînduit cu brazde cu flori. Tufele de trandafiri s'au făcut adevăraţi copăcei stufoşi.

În această casă, aşa înconjurată, şi-a adus doctorul pe tînăra soţie.

Uluirea lui de-o clipă, ţinu cât clipa: cu cât anii treceau, defectele lui înăbuşeau calităţile, ca nişte buruieni dese, florile rare, şi biata soţie suferia tăcută acele tiranii de toate zilele, care nimesc, fiind-că prin nimica nu sunt îndreptăţite. Ele reşed în firea aceluia ce pare menit să fie călău, după cum în firea unor victime este să sufere chinurile fără să se plîngă, fără să se revolte.

Unica mângâiere a doamnei Persiceanu fu copila ei, Virginia, şi Rodrig, băeţelul lui. Şi se făcea

revistatransilvania.ro/mcr 1901-1932

deosebirea aceasta, fiind-că, dacă mama îi iubia pe amîndoi, fără să-i răsfețe, — doctorul iubia numai pe băiat și-l răsfăța, ceiace de altmintrelea nu ținu mult.

D-na Persiceanu trecu din viață, osteniță de șeapte ani de chin, neîmpărtășit cui-va, cu regret amar și cu groază că și lăsa copiii singuri pe mîna unui tată ca doctorul.

Și în adevăr că, unde învinovățisc adesc-ori pe răposata că prea trăia în bielșug, — începu a-'și crește copiii în principiile celei mai sfinte economii.

Sughițau, bieții, când vedeau ceva mai bun la masă ori ceva mai de seamă pe ei.

Din hainele lui în de-ajuns de purtate, făcea haine nouă lui Rodrig; petrecu toate rochiile răposatei, ca să îmbrace pe Virginia până se făcu mărișică.

Intre copii era o tăcută înțelegere frățească, dar o deosebire de caracter: Virginia creștea sfioasă, blîndă, răbdătoare, în simplitate de gusturi, fără aspirațiuni ascunse; Rodrig, judecând pe doctor, de timpuriu, iritat în sine, primind de frică și de nevoe felul de viață impus, își însemna un termen pentru suferința lui, își visa o libertate fără control și cuteza să se mîngâe cu idei de răzbunare în contra bătrînului...

Când doctorul se îndură să-i facă vînt la Paris, Rodrig răsuflă lung. Bucurie, ca în ziua plecării, n'a mai fost cred vre-una, pe lumea asta. Totuși promise cu seriozitate că va urma pildei tatălui și că se va întoarce cu economii, și el, la capătul învățăturii.

Pe Virginia o dăduse la un pension în Iași,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932
unde se deosibia la carte, prin o inteligență superioară și la ale casei, prin o îndeminare și o tragere de inimă de luat în seamă.

Puțin după plecarea băiatului, Virginia se întoarse cu instrucția terminată, cu educațiunea formată mai mult de caracterul ei, de amintirile vieței d'acasă și de pătrunderea mediului în care avea să trăiască.

In adevăr, fiica urmă mamei în privința apucăturilor doctorului: era în el simțimîntul de tată, dar îi trecea pe d'asupra repede îngrozitoarea idee că avea fată de măritat, zestre de numărat și, prin depărtarea ei, lipsa unei mîni cconoame pe care o aprecia cu plăcere.

Raporturile între tată și fiică erau reci; întrevederile, numai la masă și la încheerea socotelilor săptămînale.

De petreceri, pentru Virginia, nici vorbă măcar. Eșia rar să se ducă la o rudă săracă de partea mame-si, la care afla mîngâere, iubire și încurăgiare.

II

Radu Vișănescu era numit de puțin timp substitut în Roman.

Deștept, vioiu, frumușel, plăcea la întîia vedere. Glasul lui, cuvîntarea caldă te prindeau de inimă. Pe urmă, îi puteai înțelege firea de tînăr fără entusiasm, de cumpănitor pozitivist, de țintitor la o repede urcare și îmbogățire fără multă muncă. Nu 'i a fost greu să afle ce avere mare îi da doctorului lumea și ce fată frumoasă avea,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr/1901-1932

I se puse în cale fetei, socotind că se pune și în calea averei. Nu știa însă că averea era în mâni mai tari decât o casă Wertheim, nu-și putea închipui că 'i-ar fi rezistat o fată ca Virginia, înfățcată de toate plăcerile.

Dacă văzu că d-șoara Persiceanu nu-i da nici o atențiune când îl întâlnia, alergă la combinațiuni de ordine sentimentală studiată.

Intră în casa doamnei Tomașcu, ruda fetei, și aci o întâlni și putu să joace comedia amorului.

Ba,—după cum se întâmplă cu asemenea Mercur,—îl aprinse chiar de-abinelea sentimentul, mai ales când îl simți împărtășit...

In jocul acesta, ori cât să fie de calculat, nu se poate să nu intre, cu partea ei, și natura omenească făcută pentru bine și frumos. Dacă o pervertește mediul, tot îi rămâne un colț în care să răsară, măcar pentru un timp, floarea ce dă vieței farmec.

Virginiei nu 'i-a fost greu să iubiască, dar mai ales să se increadă în condițiunile ei de traiu acasă.

Firea ei dreaptă, a dus-o în luptă deschisă, întâiu cu tatăl ei.

De îngrozit a fost ciocnirea între ea, care-'și cerea dreptul la viață, și el, care nu voia s'audă de măritișul ei.

Și lupta ținu câte-va luni, căci avea și ea din măsura încăpățânării doctorului.

Nu i se deschidea oare apoi înaintea cugetului, câmpul vieței de casă altfel smălțat, de închipuirea ei, de când iubia?

In Vișănescu vedea un liberator iubit și iubitor, înfrumusețat de natura ei duioasă, care nu putea ghici adevăratul lui caracter.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

In cele de pe urmă, Vișănescu cuteză să-i propună fuga...

— Numai așa, scumpă Virginio, îl vom sili pe doctor să se plece voinței noastre, începu el a-i spune și-i așternu cu elocvență și cu sentiment tabloul viitoarei lor vieți, uimitor de frumos tablou pentru neexperiența ei.

Virginia întrebă pe ruda ei care, în dorul de a vedea jucată doctorului asemenea festă, o sfătui să urmeze îndemnul inimei.

— Om ca Vișănescu se întîlnește rar... Și'i ești dragă; l'ai îndrăgit, nu mai sta la cumpănă...

Un bancher îi înlesni cu câte-va sute de lei, contra unei polițe de-o sumă îndoită, și tinerii își luară drumul la Paris.

Să se descrie furia doctorului, ar fi peste putință. Nu rușinea faptului, ci gândul că fusese înșelat și silit să plătească polița, îi făcea sînge rău, mai să turbeze.

Dar când, după un timp, i se prezentară alte polițe semnate de Virginia și de Rodrig chiar!

Fu bolnav în pat câte-va zile; apoi nu mai trimise băiatului nici-un ban, aducându-i la cunoștință că nu mai avea nici fată, nici băiat...

La întîia prezintare refuză plata polițelor care însumau zece mii de lei; publică prin ziare că nu va plăti nici-o datorie a copiilor săi și vesti tuturor cunoștinților că nu va da consimțimîntul, fiicei sale, să se căsătorească cu răpitorul care țintise averea lui... avere ce-i lipsea, căci n'avusese cum și de unde s'o facă.

Vișănescu pică atunci ca din cer. Se întoarse

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

însă în țară, se așeză cu Virginia în București și se puse pe muncă. Spera că, în cele de pe urmă, Persiceanu era să'și schimbe hotărîrea.

Virginia pornise greu. A fost o veste primită de Radu cu o încruntătură din sprîncene care făcu rău Virginici.

Stăruințile lui începură atunci pe lângă toți pe cari îi credea cu trecere la Persiceanu. In deșert! Nici o coardă simțitoare, a doctorului, nu vibră. Zisese odată: „nu“ și „nu“ trebuia să rămînă, măcar de s'ar fi scufundat pământul subt el. Ca avocat, Vișănescu era departe de-a fi vultur; abia dacă ajungea să fie erete, ciupind de pe la judecătorii ce i se putea ivi atunci. Ducea cu greu casa, în care mai nu i se auzia o vorbă bună...

Virginia avusese la tatăl ei o liniște oarecare și fusese scutită de ceartă. Dacă nu văzuse vr'un zîmbet pe buzele doctorului, dar nici cuvînt aspru nu auzise. Bielșug iar nu cunoscuse, dar cel puțin era pânea de toate zilele, dobîndită fără nici o grijă.

Acum, Vișănescu care, ce brumă câștiga, cheltuia în plăcerile lui cu alții, o ținea într'o căsuță păcătoasă, rău mobilată; nu-i aducea nici cât să împlinească trebuințile ce nu se pot înlătura, ale vieței zilnice. Și aceasta n'ar fi luat-o atât în seamă, dacă ar fi văzut la el iubirea și drăgălășia... Asemenea delicate simțiri întăresc curajul, ridică moralul, lasă vieței farmecul de a spera. Câtă energie, în lupta cu sărăcia, n'ar fi găsit Virginia în bunătatea inimii lui cel puțin!

— Ce mă fac azi, Radule dragă! Nu am cu ce să mă duc în piață!...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

— Ce mă fac! îi răspunse el... Câștigă și tu. Eu cât pot, aduc...

Ea plecă cu durere ochii...

Că se întoarse dinspre ziuă ameţit și bine dispus, fusese dovadă că avusese bani... Altfel, cum ar fi petrecut!

Nu-i răspunse nimic și începu a plînge cu lacrimi mari, în timp ce se puse să scuture prin casă...

— Te-a apucat hărnicia cât sînt acasă! îi strigă el cu grosolănie și, după ce scotoci prin buzunare, îi aruncă un leu la picioare și eși fluerând...

Ea ridică moneda și o strînse. În acea zi mîncă numai puţină pâne... Își închipuia că nu era să'l vadă la masă...

Peste zi o apucară dureri acute, dureri cumplite, prin care femeea onestă își răscumpără bucuria de-a fi mamă; prin care, și cea mai de pe urmă dintre femei se curăţă și se înalţă; prin care, femeea în genere se sfinţește ca creatoare...

Și totuși, aceste dureri par vecine morţei, căci se aseamănă unei puteri nimicitoare: ele răpesc energia fizică paralisează judecata, amenință să rupă și să desfacă fiinţa, ameţesc, întunecă.

Câtă grijă în jurul fiinţei ce va să adaoge o nouă ramură pe arborele omenirei!

Și lîngă Virginia, nimeni...

Nu se aşteptase pe de-o parte aşa de curînd, și pe de altă parte cine să-i poarte și ei grija!

Avu tăria să poată eși în uşe și pe cel dintîiu trecător să'l roage a-i aduce o moaşă, ori care ar fi...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Când se întoarse acasă Radu și o văzu culcată, alăturea cu un copil ce dormia, — stătu pe prag surprins, apoi se posomorî și rămase pe gânduri.

După câteva momente numai începu să se plimbe, par'că îmboldit de un simțimînt să se apropie și să vadă copilul, — par'că oprit de nu știu ce îndărătnicie.

Iar biata mamă îi urmăria cu neliniște mișcările, gata să-i erte toate nedreptele răutăți față cu ea, pentru un zîmbet... dar mai ales pentru un sărutat dat copilului.

Radu se apropiă în cele de pe urmă, privi la mica ființă, nespus de drăgălașă în somnul ei, și zise c'un rînjet:

— Asta mai trebuia acum! apoi eși...

Biata mamă isbucni, în plîns, dar se ridică, — imprudentă mișcare în repeziciunea ei, — își luă copilul pe brațe, îl sărută cu patimă și'l strînse apoi la piept cu acea mulțumire ce o dă mamei îndumnezeitoarea ei dragoste.

— Te voiu iubi și te voiu crește eu!

III

Iarna era pe la jumătate și începuse a fi geroasă. Neaua era gros așternută pe străzi și săniile trăgeau dungi pe dînsa, amestecate unele în altele.

Se lăsase noaptea, foarte întunecoasă, cu tot seninul sclipitor de stele. Copacii, ca niște veghii, se îmbrăcaseră cu mantale mițoase albe. Geamurile se acoperiseră de pojghiță, subțire încă, de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcr1901_1932

ghiață, pe care gerul se pusese a trage desenuri fantastice.

In odaea, nu îndeajuns de încălzită, copilul dormia, învelit cu ce avusese mama mai călduros; iar ea, cu ochii țintă, părea în prada unei lupte violente.

Erau numai câteva minute de când omul care o înstrăinase cu totul, o lovise cu cuvintele cele mai grele, sub biciuiala căruia se înroșise, cutezând, în cele de pe urmă, să ție piept mișelului.

Trebuia să pue capăt mizeriei și hotărîrea o luase: să plece... să-și ducă copilul... Unde? Nu vedea, nu'și da seama încă... Să plece însă, era ideia înfiptă adînc în creer, care o durea, dar care însemna scăparea. Cum? dela cine? La voia lui Dumnezeu.

Îi amenințase copilul, singura mîngîiere. Singurul bun ce o lega de viață, era viața lui dragă; unica sclipire de soare, printre lacrimile ei, erau zîmbetele și dulcile lui gongonituri....

Se strînse deodată și se ghemui înfiorată de frig; puțina căldură ce'și făcu singură, îi dete energie și se ridică. Repede adună ce se putea să ducă într'o legătură, — săraca dar curata rufărie a copilului; — își puse pe spate o haină care acum se învechise, apoi își lipi odorul de sân, încet, încet, să nu-l deștepte... și porni, fără să arunce odăei nici o privire...

Nu avea ce să regrete.

Dar când se văzu pe stradă, lovită de aerul ghiațos, se cutremură... Aduse haina așa încât să învelească cât mai bine pe copil, și porni... Incotro? Nu știa.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Ghetele, subțiri: după câțiva pași simți frig. Era rău îmbrăcată: mai încolo gerul o pătrunse. Dinții începură a-i clănțăni...

— O! doamne, nu va răci mititelul? Ce s'ar face atunci cu el bolnav?

Lacrimile îi umplură ochii; frigul i le opri să curgă.

Simți după o bucată de timp, că i se moae picioarele și, frica de a nu pica, o făcu să purceadă mai repede.

Eată, i se ivi un domn bine înfășurat în blana-i caldă...

— Domnule, ori cine veți fi, vă rog, înduraţi-vă de copilul meu... Oferiți-mi ospitalitate, în noaptea aceasta, căci nu știu unde să mă duc... Nu mai pot de frig și mi-e teamă să nu'mi răcească copilul...

Glasul îi era la culme de rugător, plin de disperare și de suspin, înăbușit de lacrimile ce începeau să se strângă pe calea ochilor.

— Doamnă, oricine veți fi, veniți, vă rog... stau la câțiva pași... Dați'mi copilul să-l învelesc supt blana mea...

Atunci, isbucni în plîns: auzise și i se părea o nălucire... Glasul fusese plin de milă, și i se părea neînduplecat... Vedea pe străin că întinde brațele și i se păru că o respinge...

— Curînd, doamnă, curînd, să nu răcească copilașul... rosti domnul...

Și numai când își văzu odorul la adăpostul blanei, înțelese... Numai atunci înțelese că Dumnezeu n'o părăsia, că scăparea începuse.

— Așa; luați'mi brațul și să ne întoarcem...

Nu mai vorbiră, dar câte gânduri îl frămîntară

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcr1901_1932

pe străin, în scurtul timp până s'ajungă acasă! Cine putea fi nenorocita? Ce-o hotărîse a'şi părăsi casa, noaptea, pe un timp atât de aspru, la voia întîmplării? Trebuia să fi fost victimă ajunsă la culmea disperării... Sărmana!

Luncescu descuiă uşa ce da în stradă, o rugă să intre în sala uşor luminată şi caldă şi puse pe o sofa pe copilul care tot dormia.

Ea, împreună mîinile ca pentru o rugăciune de mulţămire, şi — îi apără lui Luncescu nespus de frumoasă, — apoi se lăsă în genunchi...

— Cum să'ţi mulţămesc, domnule!... Cum să'ţi mulţămesc... O! drăguţul meu de copil...

Emoţionat, Luncescu se dădu într'o parte, spre a'şi feri de ea lacrimile, deschise o uşă, intră şi aprinse o lumînare, apoi o chemă. Iată camera dumitale şi a copilului, doamnă... Oricât timp vei avea trebuinţă de ospitalitate, va fi camera d-tale şi nimic nu te va supăra... Te rog, consideră-te ca acasă la părintele, la fratele d-tale... Dă-mi voe să-ţi trimit servitoarea...

A doua-zi Virginia se deşteptă din somn ca dintr'un vis: era adevărat oare că se află într'o casă ospitalieră? Era adevărat că dormise mai liniştită de cât ori când de la greşitul ei pas? Şi Nicuşor chiar, uite-l cât se simte de bine, mângâiat de bătrâna servitoare, căreia îi gângureşte şi-i rîde!...

Soarele pătrundea prin uşoara pojghiţă de gheaţă, scânteind multicolor, luminînd odaea cu un mare mănuchiu de raze, în zona căreia se jucau mii şi mii de mici atome de pulbere...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mori1901-1932

— Odaea aceasta a fost a surorei domnului... A murit, biata fată, dintr'o căzătură. când scutura... că erà harnică... nevoe mare!... De-atunci n'a mai stat nimeni aici și alături, unde chip își aveà răposata un salonaș... Dar azi o să scutur în una, pe urmă o să treci mata acolo cu copilul, apoi o să curăț bine aici... și o să ședi la noi, cuconiță... mult și bine...

Veselia i se înnoră Virginiei. „O să ședi la noi mult și bine“... Vorba aceasta a bătrînei o readuse situațiunei...

Se gândise Luncescu a-i dà ospitalitatea pe timp îndelungat? Ea însă, în ce chip ar fi putut primi asemenea bine-facere? Ori cât de bun și de îndatoritor, ținînd-o prea mult timp la el, nu erà să fie un sacrificiu prea împovărător pentru el, iar pentru ea o prea îndelungată continuare a unei situațiuni... ciudate?

Pe când stà pe gânduri de acestea, chipul nespus de simpatic al lui Luncescu apărù:

— Cum îi e copilului, doamnă? întrebà el, cu un zimbet afectuos...

— O! mulțămesc pentru el, din suflet, domnule Luncescu... E bine, e scăpat pentru azi...

— Pentru cât veți voi să stați în casa aceasta, doamnă... Odăile acestea alăturate sunt ale d-v. și ale copilului; au intrarea lor, nimeni nu vă va supărà, prin urmare...

Ea se înroși și plecă ochii emoționată și încurcată...

Să primiască ori nu? Dar ce erà dator omul acesta să o hrăniască și să-i deà locuință? Ce puteà dînsa a-i dà în schimb?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcr1901_1932

Nici o cugetare ruşinoasă nu trecù prin mintea acestei femei, a cărei fire erà numai curăţie şi demnitate.

Luncescu se apropiase de copil şi începuse a-i vorbì, a-l desmierdà.

— Uite cum rîde, drăguţul!

— Şi cu ce ochi se uità la dumneata, domnule! zise servitoarea!

Par'că te-ar cunoaşte...

Virginia venì aproape şi privì câteva momente la veselia copilului ei; i se închipuì că vedeà lângă el un tată iubitor, — şi ochii i se umplurà de lacrimi...

Luncescu tocmai se uità la ea.

— Vă rog, doamnă, nu plîngeţi. Vă vine greu să primiţi ospitalitatea unui om fără familie; înţeleg firească d-v. stînjenire... Dar trebue să vă gândiţi că, dacă nu aveţi pentru un timp, unde şi cum să vă stabiliţi, copilului acesta îi trebue îngrijiri şi dumneavoastră o locuinţă...

— O! domnule Luncescu, doborîtoare mi se făcuse credinţa despre oameni şi d-v., mă puneţi într'o cruntă nedumerire... Cine ar fi trebuit să fie bun şi omenos, n'a fost, şi d-v. întreceţi orice bunătate închipuită ca posibilă...

Erau singuri... Copilul urma să tacă, jucându-se cu mănuşiţele lui...

Începù de aci a-i povestì tot, cu roşeaţa ruşinei pe obrajii ei tineri şi frumoşi, cu simplitatea şi cu sinceritatea prietenului ce n'are nimica de ascuns. Glasul îi erà desmierdător când erà vorba de iubirea şi de speranţele ei, de cele câteva luni de fericire; şi aci puternic, plin de adevărata re-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

voltă a onestității și a iubirei amăgită, când ajunse la suferințele adinci și aproape de necrezut ale vieței sale ca soție și mai ales ca mamă, — ca mamă mai ales!

Niciodată pînă atunci în existența lui aproape deșeartă, Luncescu nu fu atît de impresionat ca acum.

Virginia citia în privirea lui varietatea emoțiunilor prin care îl făcea povestirea ei să treacă; vedea lacrimi cu mare silință oprite, dar care se rotiau în orbitele ochilor, ca o ploae subt formă de nor în regiunile superioare; își dădea seama de impresionabilitatea și de firea lui bună, — și-i făcea bine destăinuirea ei astfel ascultată.

— De aceea, domnule Luncescu, bunătatea d-v. mă uimește și mă împovărează... Sînt silită, și'mi-e greu totuși să primesc... Cu ce v'aș putea răsplăti atâta bunăvoință, atît de mare sacrificiu?

— Bună-voință, poate; însă sacrificiu, doamnă nu are de ce fi. Mulțămire lui Dumnezeu: Sânt cel mai liber dintre oameni; nu am avere mare, dar înde-ajuns ca să mă pot bucura de-o independență deplină și nimănui să nu dau socoteală de binele sau de răul ce l'aș face. Credeți apoi că nu există *plăcerea de-a face bincle?* De ce atunci ați vorbi de răsplată?... Am avut o soră, d-nă, pe care o iubiam ca pe lumina ochilor... Am perdut-o... Lăsați'mă să cred că am regăsit-o în d-voastră...

Ea se repezi de-i apucă mîinile intr'ale ei, și, înainte de-a se fi putut feri, isbuti să-i sărute una din ele, în timp ce ochii îi erau numai lacrimi ale unei mulțămiri ce prin graiu nu poate fi exprimată.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

IV

Intr'un leagăn, în umbra a două perdele, două mînuțe grăsulii ridicate în sus, se tot mișcă... Niște gănguriturî pline de drăgălășie întrerup din când în când tăcerea a trei camere, ale cărora uși sînt deschise în sală.

O lampă atârnată de tavan lasă o lumină înde-ajuns de mare ca să poată alunga întunericul din cele trei camere.

In dreapta, se vede un pat cu polog, și cele trebuincioase unui iatac fără nici o pretențiune de lux ; în stînga, altă cameră de culcare și alăturea cu ea un biurou.

Acesta e mare ca încăpere, cu pereții numai rafturi de bibliotecă înțesate cu cărți legate.

O sobă de foarte plăcută înfățișare, împrăștie dintr'un colț al sălei o căldură potrivită pentru câte-trele camerele.

Virginia, după expresiunea chipului, după unele încruntături din sprîncene, după gesturi, se vede că e într'o aprinsă convorbire cu sine.

Se ridică, în urma câtor-va momente și se plimbă prin sală. Acum chipul i se face îndurerat; printre gene îi strălucesc diamantele tărîmului ascuns al inimii.

Se apropie de leagăn, își ia copilul care-i rîde dulce, dulce de tot ; îl sărută cu foc, îl desmiardă cu cele mai drăgălașe cuvinte, — și așezîndu-se cu el pe brațe, îi zice:

— Trebue, îngerașul mamei, trebue... pentru tine...

De astă dată lacrimile o podidesc din belșug.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Copilașul îi gângurește cu violciune și cu mînuțele se agață de locul ce'l cunoaște ca priincios și plăcut...

— A! hoț mic ce ești! Asta îmi spui tu, hai?

Și lacrimile-i curg încă, luminate de un zîmbet, ca boabele de ploae la capătul unei furtuni când zîmbesc raze de soare printre nori.

Dintr'o mișcare, sînul alb și roz, plin ca o ploscuță se ivi și mînușițele copilului îl apucară de-o parte și de alta. Gurița cea flămîndă și însetată îmbucă gurguiul ca fraga coaptă... și, timp îndelungat, se auziră numai înghițiturile lacome ale micuțului.

In această liniște răsunară repezi și vii țicăniturile unui clopoțel.

Virgina tresări și rămase în așteptare.

După puțin se auziră pași în apropiata sală de serviciu și, în ușa biuroului, apăru Luncescu.

Nalt de statură, bine făcut, cu înfățișare de om pururea sănătos și mulțămit de sine, cu privirea tot-deauna blîndă și galeșă, nu ți l'ai fi putut închipui supărat, întristat sau plictisit.

Și în adevăr că, omul acesta știa atât de bine să'și cumpănească spiritul și corpul, că nici odată unul sau altul nu erea ostenit, nu era indispus, nu era în stare să nu primească exercițiul ori ocupațiunea.

Natură fericită, căci nu'și crea nemulțămiri prin dorințî deșarte. Nu eșia în vază din numărul muritorilor prin nimic lucitor și zgomotos, și era totuși mai presus de imensa majoritate, prin obscura lui virtute și prin varietatea cunoștințelor ce'l făcea superior.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

Virginia se înroși, de cum îl văzu, căută să'și acopere sînul, cu toate protestările copilului, și se ridică, emoționată.

— Te-am întrerupt dintr'o ocupațiune plăcută, și mititelului, și d-tale... îi vorbi el.

— A supt în de-ajuns, înfometatul drăgălaș...

Nicușor întoarse capul, răsturnîndu-și'l pe un braț al mamei, și, cum văzu pe Luncescu, îi întinse mînile și se ceru la el.

— Bună-seara, puiule... Vrei să vii la mine!

Copilul se mișcă par'c'ar fi voit să se ridice...

Luncescu îl luă în brațe, îl sărută cu drag și se așeză urmînd să'l desmierde.

— Simte și el cât ești de bun, d-nule Luncescu...

— Ce e drept, mi's foarte dragi copiii...

— Numai te cam supără uneori când plînge prea mult și când d-ta te ocupi... Dacă nu-i în etate să'l fac să înțeleagă!

— O! nu te neliniștească ideea aceasta... .

— Și cu toate acestea... .

Tăcu o clipă, apoi urmă:

— Doamne, nespus de tristă îmi e starea față cu viitorul și nu știu cât va ține...

— Nu zic că este bună, doamnă; te rog numai pentru răbdare și pentru curaj. Nu te considera prea nenorocită și așteaptă răspunsul tatălui d-tale...

— Tata! zise ea cu glas înăbușit de mâhnire... Are tata inimă părintească?

— Eu sper că va înțelege acum poziținea d-tale... Fii răbdătoare, te rog...

— A! dar hoțul mititel îți scarmănă rău barba...

Se ridică și'l luă...

— De ce nu'l lași?...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Virginia își culcă pe Nicu și după ce'i cântă puțin, îl adormi și se întoarse de se așeză în fața lui Luncescu.

— Voești să întreb dacă masa e gata?

— Ne chiamă numai decât... Țiu să'ți spun că'mi place ceeace faci. Asta înseamnă că te-ai obișnuit cu ideea că ești în casa unui frate... Peste tot locul se vede mâna harnică și voința inteligentă a femeei cu rost. Îți mulțămesc doamnă, îți mulțămesc.

— D-ta îmi mulțămești, m'e! Măcar cu atîta să răspund marelui bine...

— Te rog, nu mai vorbi de aceasta...

— Îți mărturisesc, și te rog să'mi dai voe, că trista mea întîmplare mi-a dat întîmplarea să întîlnesc un om extraordinar... M'ai primit, străină și muritoare de foame, cu un copil, par'că m'ai fi cunoscut toată viața; mi-ai întărit curajul, mi-ai dat speranțe în care am început să 'cred, mi-ai luat suferințele din suflet...

— Lumea nu-i atât de rea, doamnă, pe cât durerea te făcuse s'o bănuești...

— Prin excepțiunea, care ești d-ta, am ertat pe cei de pe urma cărora am pătimit, dar nu însemnează că lumea este mai bună...

Servitoarea intră cu pahărelele de țuică și-i pofti la cină.

Luncescu par'că se ușură de-o greutate: îi venia la neîndemână să audă pe Virginia exprimându-i recunoștința în chipul măgulitor cum o făcea, și cu acea drăgălășie ce era darul ei firesc.

Convorbirea lor ținu timp îndelungat...

— O! doamne, de ce, iubitoare, curată și bună

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr-1901-1932

cum eram, nu te-am întîlnit pe d-ta, ca să mă iubești și să te iubesc din tot sufletul! termină dînsa...

Apoi, ca rușinată de mărturisirea aceasta, plecă fruntea și tăcu, podidită de lacrimi.

In biuroul lui, acum singur, fumând, se gândia la Virginia...

Era de două luni în casa lui; se obicinuise s'o vadă, să aibă cu cine vorbi, să-i poarte de grijă, să-i drăgostiască copilul... Viața i se părea alta. Totdeauna mulțămit de ea, par'că i se făcuse mai plăcută, mai înfrumusețată...

E un farmec tainic în tovărășia unei femei frumoasă, plină de însușiri frumoase.

In îngrijirile ei pentru el, altcle par'că de cum fuseseră ale surorii lui, era un simțimînt ce nu căută a'l lămuri, dar care îl cuprindea și pe el, îi da dulci mulțămiri încă negustate.

Nici un gând ascuns, încălzit de vr'o dorință, de altmintrelea firească, nu-l turburase... Purtarea lui, cuvintele lui fuseseră mereu în așa fel, în cât drăgălașa femee să nu fie îndreptățită a'l bănui plecat dorului de-a fi răsplătit.

In această seară însă primul strigăt al inimii ei, îl sgudnise puternic:

„Cum de nu te-am întâlnit pe când eram bună, curată și iubitoare, ca să te fi iubit și să mă fi iubit"!...

In aceste cuvinte era semnul că Virginia ajunsese dela recunoștință la iubire, — că redevenise iubitoare; și curată și bună, era precum fusese și odinioară...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Compătimirea lui pe urmă, își da acum bine seama, trecuse de asemenea la iubire...

Ce avea a face că o întîlnise după o desamăgire cumplită?...

Dacă nu mai avea curăția fecioarei, avea pe a femeei care se respectă, pe a mamei care își punea toată mîngîierea durerii, toată speranța, toată iubirea amăgită, în copilul pasului ei greșit!...

Ea fusese soție, omului mișel; nu formele exterioare sfințesc adevăratul sentiment și conștiința datoriilor împlinite! Nu ea era răspunzătoare că rămăsese, față cu societatea, în afară de garanțiile cu care ea înconjoară cetatea sfîntă a familiei...

Un „*cu toate acestea*“ se ridică însă după puțin, ca un nor amenințător în mijlocul seninului.

Virginia a trebuit să-l iubiască mult pe seducătorul neleguit, ca, ori cum, bine crescută și contra voinții părintești, să primiască a pleca în tovărășia lui.

Mai târziu dar, iubirea aceasta oare nu avea să se întoarcă în inima ei, când omul fatal era s'o întîlnească și să-i întindă mîna?

Era îngrozitoare criza prin care trecea: un sentiment când a fost adînc, nu piere cu totul, căci nu-i ca frunza s'o sufle vîntul. Și apoi, pe locul de unde a căzut frunza, în primăvară nu crește alta care pare a fi tot aceea ce s'a dus?

Cu toate stavilele pe care timpul și împrejurările le-a pus între trecut și prezent, firea omenească se găsește deodată în fața unui viitor, și tocmai fiindcă au fost stavile, viitorul decide întoarcerea... la punctul la care o existență părea să fi încetat.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Luncescu se simți atins de-o mihnire dureroasă, întîia în viața lui, căci era mai puternică par'că decît cea dela moartea surorei lui: ideea că mai târziu ar suferi și el, creând Virginiei suferinți noui. I-ar pune atunci în luptă recunoștința și datoria față cu el, cu iubirea cea veche, redeșteptată...

Dar dacă desgustul ei de purtarea acelui om, dar dacă iubirea ei atât de neomenos amăgită erau din acelea ce nu mai întorc pașii spre trecut? Dar dacă recunoștința ei se prefăcuse în acea iubire plină de judecată, de seriozitate și de statornicie, care e temelia adevărată pe care se poate clădi o căsnicie?

Inima începu să i se umple de-o bucurie învingătoare și visul unei vieți în doi, cum nu și-l făurise nici odată, porni să i se desfășoare, fermecător...

Din această aromire a sufletului, ce pare somn și nu e somnul încă, îl deșteptă lovituri repezi în ușa camerei lui de culcare. Era Virginia.

Sări și se arătă în ușa biuroului.

— Domnule Luncescu... amice... moare puiul... moare... îi strigă, disperata mumă.

Il apucă de mînă, tremurînd de spaimă, și-l duse în camera ei, fără să se gândiască o clipă măcar la neglijența îmbrăcămintei.

Copilul suflă greu, eră palid, și dă mereu ochii peste cap.

— Nu-i nimic, nu-i nimic, căută Luncescu s'o liniștiască.

Începù el singur să frece pe copil cu oțet de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr 1901-1932

trandafir, în timp ce omul de curte porniă în fugă după un medic.

Copilul își mai veni în fire; totuși, cuprins de mare ferbințeală, se sbătea.

După un pătrar de oră medicul veni.

Timp de o lună și jumătate cât ținù boala copilului și convalescența, Luncescu aproape nu mai plecă de-acasă.

Câte o jumătate de oră dacă se duceà să respire mai liber și să se întîlnească cu câte cineva, îi păreà prea îndelungată lipsa, se gândià la cine știe ce îngreuiare a boalei copilului, îl turburà neliniștea mumei, singură în fața unei asemenea schimbări ce-o putea înspăimîntà, și se întorceà adînc mulțămit că i se află la îndemînă.

— Dar bine, amice, dumneata ți-ai pierdut cu totul libertatea, îi zise Virginia într'o zi.

Privirea ei, în care vorbià iubirea cea mai înduioșătoare, în curata ei pornire de devotament, îl mișcă până la lacrămi.

— Nu vorbi așà, că te ceartă Nicușor, îi răspunse el.

Și strîngându-și mînile, se plecară asupra copilului.

Iubirea lor se făcuse din ce în ce mai vădită, în timpul acesta. Totuși un simțimînt de neliniște e turburà de-opotrivă inima, în ascuns: tatăl ei nu se schimbà de fel.

Luncescu primise, în adevăr, de la doctorul Periceanu o scrisoare. Ne îndurat, în grozava lui înăpățânare, urmà s'o declare pe Virginia ca ne mai fiindu-i fiică, urmà s'o considere ca desmoș-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
ev.statran.ro/mdrr1901-1932

tenită, ca ruşine a famîliei. Ba îl insultă şi pe dînsul, cu toate că ar fi trebuit să'l cunoască din scrisoarea ce-i trimisese, ce om erà; îl insultà că o culesese de pe drumuri în vederea averei părinteşti..., de oarece un om onest nu ia în căsătorie o... „declasată“... Erà şi el ca...«*cel-l-alt*».

Nu arătase, fireşte, asemenea neomenie, ca să nu mai mărească Virginiei durerea şi neodihna ce-i dà boala copilului.

Primăvara începuse.

Copilul erà scos cu trăsurica ce-i dăruise nenea. Virginia şi Luncescu rămîneau adeseori singuri.

Intr'o zi, pe când îi aducea în biurou cafeaua, se opri lîngă el şi-l întrebă:

— Nimic, d'acasă? Nimic?

— Nimic, răspunse el, înroşindu-se puţin.

— Eşti şi mai mult decât mă obicinuisem a te cunoaşte, sau mai bine, tot nu te cunoşteam încă în de-ajuns, îi zise ea, cu lacrimile în ochi. Ai primit, din contra, o scrisoare d'acasă, — o aşa de... mizerabilă scrisoare, că m'a făcut, pentru întîia oară, să simt pornire de ură pe tata... Cât a trebuit să suferi din cauza îngrozitoarei lui insulte!...

Şi-i apucă mîinile, strîngându-i-le cu putere de patimă, ca spre a'l desdăuna întru câtva...

Apoi fugi în camera ei, unde căzu lîngă pat, isbucnind într'un plâns înăbuşitor, în care străbătea toată revărsarea impetuoasă a simţirilor ce-o agitau.

Iubia pe Luncescu şi nu cuteza să aspire la însoţire cu dînsul. Să-i rămînă mai mult în casă, mai ales acum după scrisoarea neînduratului tată, era peste putinţă...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Vedea că și Luncescu o iubește. O iubia însă *fără să se gândiască la trecut?* Îi trecuse oare prin minte ideea de-a 'și-o face soție ?...

Nu, nu era cu putință visul acesta. Poate el s'o fi dorit... I-ar fi rămas, — dacă 'i-ar fi arătat el asemenea dorință, — fără să mai chibzuiască pentru cât timp putea să-i fie amantă...

Dar, de sigur că un suflet atît de ales, nu 'i-ar fi putut cere o înjosire de bună-voe; de sigur că Luncescu nici n'o putuse cugeta.

De aceea se hotărîse să părăsiască ospitaliera casă în care se oțelise pentru lupta din viitor: voia să se ducă guvernantă în vre-o casă și.. copilul să 'și-l dea... Cui însă ?

La ideia îngrozitoare a despărțirii de copil, a dării lui pe mîini străine, plînsul i se făcea și mai dureros, părînd că era să-i nimicească ființa.

Și era mult mai de spaimă și mai sfîșietoare putința unui asemenea lucru, decât ideea despărțirii de Luncescu, fapt în de-ajuns de crud, și el, pentru noua simțire la care tinerețea ei avea drept.

Cu toate astea... trebuia !... Greșise, urma să-și expieze într'un fel sau altul greșala. Nu mai avea timp de perdut.. acum, după scrisoarea tatălui său, atît de nedreaptă față cu Luncescu, că se cutremura când se gândia la cuprinsu-i ; nu mai avea drept să spere nimic pentru dînsa...

Luncescu, îngrijat că n'o mai vede, după o trecere de timp de-ajuns de însemnată, intră la dînsa și o găsi în acea cumplită stare de luptă.

— Am bănuit că plîngi, că ți-ai pus în față cine știe ce hotărîre... îi grăi el... Te rog nu mai

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistadamyanda.ro/?id=1901-1932

plânge și dă'mi voe să rămîn aci lîngă dumneata și să vorbim :

Ea se ridică, palidă de emoțiune. Simția că Luncescu avea să-i hotărască soarta. Incă nu-l văzuse atît de serios și de cugetător în chipul lui de-a fi față cu ea.

— Șezi, scumpă Virginio...

«Scumpă!» Incă nu i se adresase în felul acesta... O cuprinse o fierbințeală amețitoare și mai mult căzu pe scaunul ce'l înaintă dînsul. Nu ne putem ascunde că ne iubim, începu el. M'am hotărît să facem cea de pe urmă încercare pe lîngă tatăl dumitale, căci, pentru o căsătorie în regulă, aș dori și învoirea lui părintească, aceasta pentru l-ta mai mult, dragă Virginio. Astăseară plec la Roman să-i vorbesc, precum cred că voiu ști a-i vorbi.

Voesc să mă vadă, să mă cunoască, să mă înțeleagă; voesc a-l sili să vie la București cu mine să se încredințeze că am cu ce trăi, că puțin îmi pasă de averea lui, pe care poate s'o dea oricui... Voesc să vadă că ești vrednică de luarea lui aminte ca tată și că eu sunt cel mai fericit să te pot numi și avea soție...

— Dragă Marcel! strigă biata femeie, lăsîndu-se în genuchi, cu mîinile împreunate, ca în seara venirii în casa aceasta, dar acum ca în extaz, fericită, nespus de fericită!

Luncescu voi s'o ridice; ea se împotrivi, dar își culcă pe genuchii lui capul îngreuiat de povara scumpă a acestei fericiri.

— Te rog, lasă-mă așa, Marcel... Lasă-mă să mă deștept cu încetul pentru asemenea raiu ce mă faci să întrevăd... căci mintea par'că mi se pierde...

revistatransilvaniara.ro/mdrr1901-1932

Oftă din adînc și rămase în nemișcare...

El o privea, adînc emoționat, necutezînd s'o desmierde cu toate că'l îndemna inima, și mai fericit unde o vedea pînă într'atît de fericită... O! scumpă și fermecătoare ființă!.. Cât îi era de dragă... Ce viață aveau să ducă împreună!

După un timp începură a vorbi, și adevărat poem de iubire de deplină luare în posesiune a inimilor, le-a fost dulcea lor convorbire!...

Totuși, mai la urmă, veni un moment de păcat, când egoismul, sub forma unui raționalism ce putea să nu fie, își amestecă otrava.

Cum de'l împinse acest simțimînt de rînd să i spue tot ce gândise dînsul cu vre-o oră mai înainte. «Amorul ei pentru tatăl copilului, nu era să reînvieze când-va?»

Și de-aci pornind, ca pentru a limpezi situațiunea, îi așternu suferințele ce-ar fi așteptat o și i ceru a'și cerceta bine inima față cu putința unei întoarceri la trecut.

Ii făcu o întreagă teorie a primului sinuțimînt al fecioarei, a mumei, legată prin un copil de omul ce-a iubit, — și ajunse chiar la unele absurdități de mirat, — neînțeleasă pornire de-a căreia cauză nu'și putu da seama mai tîrziu.

Virginia îl ascultă îngrozită, dar cu o mare putere de dominare asupră-și spre a nu isbucni în plîns.

El simți dezastruosul efect și căută să-l șteargă prin o revărsare nouă a iubirei lui, în cuvinte desmierdătoare; prin o desfășurare nouă a vieței lor...

Dar lovitura o dăduse și, dacă ea mai zîmbi, în suflet îi rămase o mîhnire de neînvins...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Când se văzu singură, începu a plînge, — plînse ce nu-i mai ușură mîhnirea: Marcel se îndoise de iubirea, de credința, de recunoștința ei!

Se întrebă apoi dacă, întîlnind cumva pe Vișinescu, ar tresări în adevăr de plăcerea amintirilor din trecut, — și simți atîta îngrețoșare de om și de fapta lui, că se jură să nu-i sufere nici măcar un singur cuvînt...

Marcel porni în seara aceea la Roman. Virginia se hotărî să nu-i aștepte întoarcerea și să-i părăsiască locuința.

Va rămînea pentru totdeauna recunoscătoare lui Marcel Luncescu, îl va iubi fără să-l poată uită vr'odată, dar... va plecă de la el...

Cu liniște aparentă se așeză să caute prin ziare adresa vre-unei agenții de „plasare" și adormi cu hotărîrea de a se duce, a doua zi chiar, să-și caute un loc.

V

Dela gară, Marcel Luncescu se duse deadreptul la casa doctorului Persiceanu.

Cu toate că era de dimineață încă și timpul friguros, doctorul se plimbă printre copacii desfrunziți, ca prin o pădure de schelete.

Luncescu îl salută, privindu-l lung, cu curiozitatea unui om de știință ce observă un obiect pe din afară, înainte de analiză.

— Ce poftești, cucoane, îl întrebă doctorul, mirat de acea căutare pătrunzătoare. O consultațiune? Atunci poftim în casă.

Luncescu nu răspunse.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Medicul se simți stinjinit...

Cu cine aveà afaceà? Ce soi de bolnav erà? Vr'un sărit la minte? Nu'l arătà înfățișarea. Atunci pentru ce privirea aceea?...

Și-l privì, și el, câteva clipe, cu stăruință.

— La urma urmei, mormăì el cu asprime, ce vrei dumneata?

— Domnule doctor, am venit de la drum foarte lung, la o... consultațiune, ca la un medic cu renume, îi răspunse Luncescu, foarte prevenitor.

Doctorul își ridică de pe creștet tichiuța de postav negru, învârzit, din mila Domnului, de multă purtare.

— Poftim, cucoane...

Intrară amîndoi în fostul odinioară salon, — acum cameră de culcare, biurou de consultațiune, și sală de mîncare chiar pînă ce timpul se făceà călduros.

Un paravan găurit în multe locuri, ascundeà o parte din patul pus într'un colț.

In dreptul unei ferestre-uși ce dà pe terață, erà un biurou mare acoperit în neorînduială cu cărți.

In mijlocul marei încăperi o masă rotundă cu vre-o câteva scaune învechite, împrejur.

Alte vechituri țineau loc de fotoliuri și canapele.

In întregime necurățenie, amestec; aspect din cele mai neplăcute.

— Zici că vii de departe, cucoane? Vorba nu te arată a fi de prin Moldova noastră...

— Mă arată, ori cum, că sunt romîn, domnule doctor.

— Nu-i vorba de asta... și timp n'am de pierdut, căci am să-mi încep vizitele...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mori 1901-1932

— Am venit să vă rog, domnule doctor, s binevoiți a mă însoți diseară la București, pentru... un consult...

— La București? Ești din București? și-l priv pe Luncescu cu neîncredere... iar în gând își zise nu-i cumva vr'un păcălicin... or vr'un pungaș?

— La București, domnule doctor. Fiica d-v. în pericol... și dorește să vă vadă cu orice preț.

Doctorul sări și își îndesă c'o palmă apăsată tichiuța pe creștet.

— N'am nici o fiică, domnule...

Și începu a pufui pe nas, ca un cățel cu guturaiu.

— Domnule doctor, sunt împrejurări când omul oricât de mult ar ține la obiceiurile și la voința lui, își amintește că e tată. Dă-mi voe, te rog, să spun tot ce am de spus și apoi te voiu asculta și eu pe d-ta, zise repede, cum văzu pe Persiceanu că voește să l întrerupă.

Tonul lui Luncescu pe lângă înfățișare, impuse întru câtva doctorului.

— Domnule doctor, să ne închipuim că d-ra Virginia a făptuit o crimă chiar, când ți-a călcat voința, cea dintîi datorie a d-tale era să n'o lași de vorba lumei. Trebuia să consimți la căsătoria ei cu Vișănescu. Ți-ar fi impus oare numai decât s'o înzestrezi? Nu. E prea mîndră, are o fire prea aleasă, ca să se fi înjosit a cere chiar tatălui ei.

S'a întâmplat că accla în care s'a încrezut biata copilă, să fi țintit tocmai averea d-tale; n'a fost vina ei. Cum ți s'a scris în ce nenorocire se afla, trebuia să alergi și s'o scapi de căderi, în adevăr rușinoase, în care ar fi aruncat-o mizeria. Inima

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mrr1901-1932

d-tale părinteacă trebuia să vorbească, — şi mai mare fericire n'ar fi avut copila d tale decât dacă te ar fi văzut că-i întinzi braţele, că o scapi, mai ales că o erţi. Am văzut o de atîtea ori plângând de dorul dumitale, am auzit-o de atîtea ori chemându-te printre lacrămi, că de te-ai fi aflat deoparte cu siguranţă te-ai fi înduioşat.

Luncescu se opri o clipă, emoţionat, aproape lăcrămînd. Doctorul urmînd a pufui, arăta că era mişcat: numai nu voia să se predea.

— Domnule doctor, reîncepu Luncescu, într'o seară din iarna aceasta am întâlnit pe stradă o femee tînără, c'un copil în braţe. Alerga ca o nebună, în durerea şi'n disperarea ei... Şi era mamă, şi era ger aspru, şi nu ştia la mila cui să năzuiască.

... S'a oprit în faţa mea şi mi-a cerut adăpost. I l'am dat, — şi de atunci, o! te rog să crezi că mi-a fost numai o amică, o soră, — d'atunci locueşte subt un acoperemînt cu mine.

Iar dacă ţi-am spus că e în pericol, mulţămită lui Dumnezeu, nu e cu viaţa, pentru acum. E însă în pericolul nesiguranţei şi al neodihnei, suferind îngrozitor că d-ta urmezi să rămîi acelaş, nepăsătorul, neclintitul în voinţa d-tale rău înţeleasă de d-ta.

Am avut chipul să cunosc bine caracterul acestei femei şi de accea m'am hotărît s'o iau de soţie. Sînt om cu stare, domnule doctor, — auzi? cu stare; prin urmare nu-ţi cer nici o înzestrare. Am venit să te iau la Bucureşti ca pentr'un consult, — căci nu vei avea de cheltuit nimica... Acolo... vei da fiicei d-tale cărtarea şi consimţi-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

mîntul la căsătoria cu mine. Averea d-tale las'o cui vei voi — puțin mă va interesa. Eu doresc liniștea sufletului Virginiei și numai aceasta o cer dela d-ta, căci numai d-ta i-o poți da. Acum, ca tată, ca om de onoare, e rândul d-tale...

Doctorului îi asudase mereu fruntea în timpul acesta: îl încălziau cuvintele pline de simțire ale acestui tânăr, îl cuprindeă pentru întîia oară rușinea că erà privit ca avar, se vedeà puternic impresionat de înfățișarea serioasă, de chipul plăcut și mai ales de sinceritatea pornirii lui.

Când termină de vorbit, îl privì cu uimire. Care va să zică, putea fi asemenea caracter? Departe de a se folosì de frumusețea și de tinerețea unei femei în nevoe, o ridicà pe treapta de onoare a familiei, îi dà în fața lumei ceea ce un mișel îi răpise: stima de sine, încrederea în om și'n iubire.

Încăpățînatul de neînduplecat, interesatul de îngrozit, putù să le judece acestea în unul din acele momente unice, cari, pentru un nebun se chiamă: „limpezime".

Defectele duse la exces, sunt un fel de nebunie, și acest nebun în felul lui își avù clipa de judecată.

După cum însă natura nu procedează prin salturi, — în afară de cataclisme, — așa și doctorul nu putea trece deodată la deplină înduioșare.

Scoțând ornicul după ce făcù câțiva pași îi zise lui Luncescu: Cucoane, mi-a trecut ora vizitelor... Te-aș pofti la masă, însă nu mi se pregătește acasă. Dar te-aștept pe la vr'o trei-patru dup'amiază... și... vom mai vorbi.

Primele cuvinte mai să'l înfurieze pe Marcel; cele din urmă îl liniștiră și 'i dară speranță.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Pe catâr nu cu bătaia îl pui pe calea vrută... Cată să-i mai rabzi şi ale lui. Indeajuns era că aveau să mai stea de vorbă.

VI

Vişănescu primise cu multă filosofie pozitivistă plecarea Virginiei din casa lui.

In fine! scăpa de o greutate; de una numai?. de două!

Ce-i trebuiau lui nevastă şi copil!..-

Bine că nu făcuse gogomănia să se lege prin forme legale... Câtă plictiseală, dacă l'ar fi lăsat, ori dacă ar fi părăsit-o el...

Pe când acum: noapte bună şi călătorie sprincenată!...

Dar după câte-va momente îşi dăduse seama că nu era tocmai indiferent..., că încercase, faţă cu el chiar, a se arătă nepăsător şi crud...

Se aşezase într'un fotoliu, — şchiop şi sfâşiat precum era, — şi zilele pe când se întâlnia în Roman cu Virginia, i se iviră ca în lumină caldă de primăvară.

Frumuseţea, seninătatea, drăgălăşia, nevinovăţia, — toate acele colori şi nuanţe mijlocii ale înfăţişării unei fiinţi fermecătoare, — îi sclipiră dinaintea ochilor şi luară par'că forma confuză a unui regret.

Alte imagini ce le socotise perdute, din timpul fugei lor, urmară a-i fulgera senzaţiuni, de altădată; şi fiindcă era mai mult omul plăcerilor, acestea dădură regretului o formă mai clară...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr/1901-1932

De-aci, coborînd mereu scara, ajunse a'şi întrevedea „prostia", din cauza lipsei de răbdare şi a unei prea repezi descuragiări: nu trebuia să uite nici odată şi nici un moment, că Virginia era şi trebuia să rămâie fiica milioanelor părinteşti.

Bătrânul nu era să trăiască tot atâta cât ei amândoi şi prin urmare tot ar fi avut când să se bucure şi ei de „sunătorii" avarului.

Se ridică iritat în contra-i... Ce streche îl muşcase oare de'i luase cu totul adevăratul simţ al calculului şi adevărata pătrundere a lucrurilor?

De ce adică o chinuise atât de mult pe biata femeie? Nu era zor numai de cât s'o fi iubit, să-i fi fost credincios prea plecat; dar s'o fi ţinut ca pe o depozitară a unui apropiat belşug.

Nu! nu fusese deştept!

Din contra, era o datorie pentru el să se poarte aşa în cât ea să fi păstrat iluziunea iubirii lui, mărită şi susţinută prin iubirea ei ce s'ar fi hrănit singură!

Şi, până târziu, se frământă în acea noapte, dovedindu-şi că fusese un nerod.

Nu ştiu cum, adormi cu credinţa că Virginia avea să se întoarcă.

Dar aşteptă în deşert ziua toată şi ziua cealaltă.

Atunci îşi dădu speranţa că o va găsi. Se duse la Roman, de unde se întoarse însă fără nici un rezultat.

Căută el singur prin Capitală, în zilele frumoase când nu era prins cu vr'o afacere; — tot în deşert. Par'că intrase în pământ.

Totuşi se înfipsese în el ideea că o va afla şi că nu se va putea atunci, — în urma unei îndemă-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

natice comedii sentimentale de căință și de iubire neschimbată, Virginia să nu se fi întors la el.

Căci el voia aceasta și cu orice preț trebuia să fie!

Averea bătrînului doctor nu trebuia să treacă în alte mîini, care, probabil, că nu ar fi știut cum s'o cheltuiască.

In această zi de Martie, când Virginia ieșia din casa lui Luncescu, cu hotărîrea de a o părăsi, — întîmplarea, în totdeauna neexplicabilă, — îndemnă pe Vișănescu să treacă prin strada Mircea Vodă.

Din Dudești, unde ședea acum, în toate zilele o lua pe alte strade, ca să iasă în strada Văcărești; azi, ce-i veni, urcă Mircea-Vodă, aproape nedîndu-și seama.

Văzu o femee înaltă, svelță, grațioasă, eșind din o casă cu bună înfățișare, și înim'ai tresări.

— Trebue să fie frumoasă - își zise...

Și cu plăcerea craiului din fire, ca măcar ochii să și-i desfăteze cu privirea unei figuri frumoase, grăbi pasul ca s'o întreacă.

— Ei! da repede se mai duce... Va fi având vr'o întîlnire... la lumina soarelui... Cele dela lumina lunei prea le-au compromis poeții cu cântările dumnealor...

Tot privind-o însă din urmă, i se deșteptă în minte închipuirea unei ființi, a căreea asemănare cu aceasta i se făcea din ce în ce mai apropiată, după mișcări...

— Dac'ar fi ea? își zise, emoționat de putința lucrului.

Și grăbi iarăși pasul.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

În dreptul școalei comerciale, Virginia, stătu puțin, ca spre a se îndrepta: s'apuce pe strada Tudor-Vladimirescu sau să urmeze înainte pe strada Domniței?

Intorcând ușor capul, Vișănescu o văzu în profil. Sângele i se urcă în obraz, ochii îi sclipiră: era Virginia, și încă ce frumoasă! Cu mult mai frumoasă par'că, de cât când o cunoscuse...

Îi veni în minte că era mai prudent să nu se lase zărit de ea, și se hotărî s'o urmărească dedeparte.

In una din stradele centrale ale Capitalei, cam strâmbă, cu urcuș și cu scoborîș, se afla în anul acela un *biurou de «plasare» de guvernante, profesoare, etc...*

Se șoptiau multe la ureche în privința felului «de-a plasa» al acestui biurou.

Pentru familii, care în adevăr căutau guvernante sau profesoare, d-na Heckhoffer da oarecum dovezi sigure de serviciu la locul lui...

Nu însă acest serviciu era cel folositor cu' dinadinsul „Casei Heckhoffer".

Ea „plasa", precum se șoptia, copile tinere, foarte tinere, în serviciul desfrînaților bătrîni.

„Plasa", încredințau alții cari erau în cunoștință de causă, — un anume fel de guvernante și profesoare, în serviciul becherilor și văduvilor cu copii.

Mergea și mai departe onorata d-nă Heckhoffer, căci punea la dispositiunea unor anumiți clienți, camere chiar din locuința sa, pentru întîlniri tainice...

Și era atât de pricepută doamna „patroană" în

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

a găsi „subiectele“ și a servi cu ele pe clienți, — subt o firmă și c'o înfățișare foarte decorativă ca seriositate, — în cât clienții se aduceau unii pe alții, înmulțindu-se; taina era bine păstrată, iar oameni „de-ai zilei“ îi dădeau înalta protecțiune, ca l'archetul să nu-și poată pune ochelari... și să vadă.

Scurtă și grosseană, roșcovană și cam cu pete pe față, în etatea critică dintre maturitate și bătrînețea la timpul ei, cu ochii însă îndeajuns de vioi și pătrunzători, — doamna văduvă Heckhoffer e tipul perfect al „mijlocitoarelor“ de profesiune, poleită însă la vorbă, la chip, la îmbrăcăminte.

Virginia se prezintă doamnei Heckhoffer, foarte sfioasă. Energia îi rămăsese la ușă par'că.

Inainte să deschidă gura, rutinata doamnă ghici cu cine are afface și deschise repede vorba, cu glas dulceag.

Invoirea se făcu degrabă, mulțumită abilității „patroanei“.

— Eu aș dori însă ca până diseară să plec de unde sunt și să mă stabilesc la noul domn, îi zise virginia.

— Cu greu va fi astăseară... domnișoară.

După o clipă adaose însă:

— Afară numai dacă domnișoara voește să vie aci, unde-i pot pune la dispositiune o cameră, până când se va găsi un loc convenabil...

Frumusețea distinsă a Virginiei o făcuse să se gândiască a n'o scăpa din mână.

— Cum doamnă, mi-ați putea da o cameră aci la d voastră? întrebă cu mulțămire.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
rev.staritransilvania.ro/mdrr1901-1932

Deodată se opri: şi-amintia de Nicuşor. Ochii i se umbriră de gândirea îngrozitoare a despărţirii de copil.

— Doamnă, dar am un copil... Trebue să-l dau vreunei femei să-l crească... E în timpul când poate fi înţărcat. Poate că-mi veţi găsi d-voastră asemenea femee.

— Aveţi copil? E supărător lucru... Supărător adică, întrucât promisesem a vă da locuinţă la mine...

— A! doamnă, vă rog... Ce supărare vă poate aduce pentru două-trei zile un copil care a împlinit anul şi e foarte bun, mititelul...

Ochii, aci i se umplură de lacrimi...

„Patroana“ se gândi o clipă.

— Bine, doamnă, îi răspunse mai puţin dulceag... Taxa „plasării“ va fi mai mare însă...

— Doamnă, vă voiu da leafa mea pe-o lună...

— Am să vă găsesc mîine chiar o femee pentru copil. Poftiţi, diseară; la ora şeapte să fiţi aci.

— Voiu fi, doamnă.

Eşi, subt îndoita înrîurire, a unei mulţumiri nu tocmai mari, şi a unei întristări doborîtoare.

Dacă s'ar fi uitat la colţul stradei de sus, ar fi rămas de piatră... Işi văzu de drum, repede însă, ca peutru a scăpa de orice privire stăruitoare.

*

— Caută loc... îşi zise Vişănescu şi zîmbi: îi trecuse prin minte o idee. A intrat va să zică în categoria guvernantelor?

Nici o amintire de copil!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mori1901-1932

Intră la onorata firmă Heckhoffer...

«Patroana îl întîmpină cu o deosebită politeţe.

— Mă rog, cu merg drept la ţintă, doamnă, de oarece... seriozitatea „Casei“ d-voastră îmi e perfect cunoscută.

„Patroana“ se înclină, zîmbind.

— A eşit chiar acum de aci o... cuconiţă...

Imi dai voe să te întreb ce caută?

— Un loc de guvernantă, domnule...

— A! perfect... Tocmai de asemenea lucru am şi eu nevoe...

— Sunteţi însurat şi cu copii?

— Nici cu nevastă, nici cu copii. Aceasta nu împiedică să pot avea o... «guvernantă»,—o «damă de companie» cum am zice...

— Adresa D-voastră şi 20 lei taxa din partea D-voastră...

— Mai 'nainte, trebue să stabilim un lucru, doamnă. Nu veţi spune... cuconiţei situaţia mea de celibatar şi mă veţi lăsa a mă înţelege eu cu dumneaei...

— Ertaţi, domnule; regula «Casei» mele este: stabilesc de mai înainte cu persoana căreica îi dau un loc, dacă primeşte locul şi condiţiunile... Altfel aş avea de preîntîmpinat neplăceri, — şi, înţelegeţi, nu vreau să se amestece poliţia în afacerile mele.

— Am înţeles, doamnă. Din cazul meu însă, voiu să faceţi o excepţiune... Nu vă pot încredinţa un secret ce este la mijloc, însă vă asigur că nimic neplăcut nu vi se va întîmpla...

— Excepţiunile costă mult, domnule...

— Să vedem pretenţiunea onoratei d-voastră «Case» de încredere...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revista transilvania românească 1901-1932

— Una sută de lei, domnule...

— Scumpă excepțiune, doamnă... ofer patruzeci de lei și să nu mai vorbim.

Din tocmire în tocmire ajunseră la șasezeci de lei.

Vișănescu îi dădù suma și îi lăsă și o adresă: «*Tomatescu, avocat, Calea Dudești, 171*».

— «Apropo», îi zise atunci Patroana»: clienta mea are și un copil...

— Nu face nimic. Să vie cu copilul. Ar fi neomenos să o despart de copil...

D-na Heckhoffer îl privi surprinsă... Ce fel de client era omul acesta? Iar în gând își zise: bine că se simplifică lucrul... și se mărește taxa!

— Va veni astăseară, domnule, la ora opt, îi zise onorata «patroană».

— Ține minte să-i lămurești, d-nă, că va suna de trei ori, des, una după alta...

Vișănescu întocmise bine „afacerea". Pe neașteptate o găsise pe Virginia; degrabă era s'o aibă iarăși în casa lui. Nu se putea să nu rămîe, odată ce comedia iubirii eterne el era s'o joace în chip artistic.

Ce „mutră" avea să facă Virginia însă când va da cu ochii de el?

Și, înfierbântat de apropiata lovitură de teatru și de urmările ei firești, se aruncă într'o birjă și porni să facă oarecare cumpărături ce le credea necesare, pentru „punerea în scenă".

Când se întoarse Virginia acasă, găsi pe Nicușor sculat din somn și plîngând: fusese întîia oară când nu'i zîmbise mumăsa, când nu l desmierdase, și plângea, plângea de foc, căutând cu ochii pe

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

mumăsa, — strigând cu durere: „ma-ma-ma..“, fără ca bătrîna servitoare, să'l fi putut împăca cu ceva.

Cu ce pornire de dragoste și de jale îl strînse în brațe! Cum o podidi plânsul, când îl văzù lipindu-i-se de sîn, c'un oftat de mulțumire! Cum simți că i se rupe inima, la gândul că avea să-l dea pe mîini străine, că avea să fie înțărcat deodată, fără mângîerile ei de mamă, fără veghiarea ei de aproape...

Copilul sugea, sugea mereu, cu lăcomie, dar liniștit.

— Suge, puiul mamei, căci e pentru ultima dată...

Și'l strînse așa de tare, că'i făcù rău, că'l făcù să plîngă.

— Te-a durut, dragul mamei? O! Doamne, cât o să te doară din ce'ți vor face alții!

Nu mai puteà de durere; de aceea așeză pe micuț în leagăn, și începù se se plimbe prin casă într'o stare de nedescrisă agitațiune.

Dar dacă n'ar pleca și ar aștepta pe Marcel să se întoarcă? Cine știe, poate că era să se întoarcă cu vre-o veste bună..

Dar dacă vestea nu era să fie bună, totuși va mai avea curajul să plece, odată ce Marcel va lua asupra-i toată situațiunea?

Orele treceau cu o repeziciune care o înspăimânta și seara se apropia...

Se hotărî, în cele de pe urmă, să plece, să-și înceapă martiriul, dar să cruțe pe Marcel de suferinți sufletești.

Oricât să-i fie de mare iubirea, o va uita cu încetul, pe când începutul lui de îndoială ar fi putut avea urmări de regretat și peste putință de îndreptat.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

Îi scrise câteva rânduri și i le puse într'un plic, în vază, pe birou, apoi îmbrăcă pe copil, îi strânse lucrușoarele și făcu o legătură în deajuns de mare.

Pentru a doua oară, fuga ei!... Se deosibia de data dintîi, era însă tot atât de dureroasă: atunci avea și mai în față neprevăzutul, decât acum! Atunci fugea de un om care i se făcuse odios, acum fugea de un om iubit... Atunci nu putuse vedea ca posibilă despărțirea de copilașul mult iubit acum era pe cale să și'l înstrăineze, să-i ducă grija și dorul, de departe, să se frămînte continŭ cu gândurile și să aștepte o oră de libertate, ca un condamnat, când să-și poată vedea pe scumpul, drăgălașul și nevinovatul martir al faptelor ei!...

Așa dar, se finise cu visurile ei! În față îi sta o foae de hârtie cu firma unui birou, cu numele ei ca «angajată», cu număr de înregistrare, care îi părea numărul unei celule de închisoare...

Era pe punctul de a începe o nouă existență..., aproape acecași ca a «slugăritului!»...

O merita însă... Era opera greșalei sale... era ispășirea... Dumnezeu n'o erta... și nici nu trebuia s'o erte!...

Dar pe el, pe complicele, pe mișelul înșelător, cum de'l erta oare, — căci urma poate cu acecași libertate de conștiință înșelăciunile lui?

Îl va fi ertând sau nu, — Dumnezeu își are hotărîrile sale — ea însă nici la moarte nu-l va erta...

Și, gândul de a-l mai întâlni odată în calea ei, îi urcă în față tot sângele, iar ochii îi fulgerară ura cea mai aprinsă..

Când chemă pe bătrână și o rugă să-i aducă c

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcr1901_1932

trăsură, — rămase o clipă încurcată... Nu se gândise să-i arate un motiv...

Deodată avu prezența de spirit să-i zică:

— Mi-a telegrafiat Marcel să mă duc la Roman, la tata...

Bătrâna primi de bună lămurirea, odată ce știa că la Roman se dusese «domnul»...

Îi înfășură bine pe Nicu, ca să nu răcească, mititelul, și-i ură «drum bun», cu adevărată dragoste de femee credincioasă casei.

Eat'o în trăsură și pe ulițele Capitalei, pentru destinațiune hotărîtă, însă pe calea unui traiu pe care nu-l puteă cunoaște.

Coborî la ușa biuronlui, abia luminat, simțindu-și inima că par'că înceta de-a bate, — și sună.

„Patroana" se ivi, c'un zîmbet foarte plin de bunătate...

— Ești o femee cu mare noroc, cuconiță, o întâmpină. Închipuește-ți că ți-am și găsit loc, ba încă te primește și cu copilul...

— Și cu copilul? O! taci, doamnă... că mă înebunești de bucurie... zise ea, și-și sărută cu pornire pe Nicușor.

— Da, cu copilul, — și, mai mult, în astăseară chiar, la ora opt, ești așteptată.

Nu i venia să creadă că i se puteă întâmpla atât de mare mulțumire....

— Dă mi biletul ce ți-am dat azi, să notez pe el adresa... și să te duci, căci se face opt până s'ajungi.

— Biletul?...

Se căută în buzunar... și nu'l găsi.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— De sigur că a picat, când am scos batista — căci, să'ți spun drept, doamnă, gândindu-mă la nesiguranța zilei de mâine, mă găsise plînsul, în trăsură...

— Foarte rău că te descurajezi, — o frumusețe ca d-ta... zise „patroana", c'un zimbet echivoc... Nu face nimic, îți dau altul... Și... „angajamentul" rămâne sfînt, cuconiță: leafa dumitale pe o lună, ca taxă, mai ales că pentru copil nu vei mai avea nici o grijă de plată...

— Dacă voești, fă o chitanță d-nă, și voiu recunoaște prin iscălitura mea că'ți datorez... Numai, uite ce, fixat-ai suma?

— Suma?... Să vezi, cuconiță, în unele „angajamente" suma o fixează guvernanta, după... anume împrejurări...

— De! eu nu pricep lucrurile acestea... Insă dacă nu m'aș putea învoi?...

— O! sunt sigură că te vei învoi... Clientul meu te-a apreciat deja după... recomandațiunea mea... „specială".

— Mulțumesc, doamnă...

După câteva momente 'semna o chitanță că se recunoștea datoare cu o sută de lei, doamnei Heckhoffer, primia biletul biuroului și pleca...

VIII

E lung drumul până în Calea Dudești... Și, — lucru ce o făcu să tresară adânc, — trecu pe dinaintea casei lui Luncescu, cufundată în întunéric. Numai lumina unui felinar din dreptul fe-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

strei dela biuroul lui, — bătea în geamuri, dând
ıziunea că ar fi fost lumină şi'n lăuntru.
Cine să fie familia aceasta „Tomatescu". El,
rocat?... Cum de-o primia cu copilaşul?
Ciudat însă, nu mai simţia bucuria din biuroul
genţiei: ceva dureros o strîngea de inimă: o ne-
niște neînţeleasă o agita.
Era poate, unde avea să înceapă o viaţă nouă
.tr'o casă necunoscută, în condiţiune neobiciniută.

Vişănescu se plimba ca pe ghimpi...
Ocupa o casă mică, din patru camere, două de-o
arte şi două de alta a unei săli.
Se mai cuprinsese puţin, de aceea casa se în-
ţişa c'o aparenţă de oarecare dare de mână.
„Intrase în politică" ceeace însemna că îmbră-
şase nu niscare-va principii, ci o «carieră» ce
ea să-şi facă pe spinarea unui partid.
Şi începuse binişor. Gălăgios, alergător, — bun
rbitor de întruniri electorale, — dobîndise oare-
re trecere înaintea „celor mari", iar ca avocat,
demânare în învârtirea treburilor, — şi aceasta,
lativ, într'un timp îndeajuns de scurt.
Din plimbarea lui, aci prin sală, aci prin fie-
re din camerile luminate, se opriă, arunca ochii
o masă orânduită ca pentru gustare „în doi",
mbia unei plăcute petreceri la care se aştepta,
iar o pornia, înghimpat de nerăbdare ciudată.
Il apuca uneori neliniştea, la ideea primei scene
aproape cu siguranţă o vedea grea şi neplă-
tă: apoi, îşi reîncepea plimbarea şi, în gând,
ntregul discurs patetic ce alcătuise.
In fine, auzi că se opreşte o trăsură. Inima'i
itu mai tare şi simţi ca un cutremur.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Nu cumva era să fie... emoționat în adevăr?...

Iată sunetul convenit, de trei ori, al clopoțelului...

Servitorul se ivi.

— Deschide..., îi ordonă cu glas înăbușit..., iar el intră în camera-i de culcare.

Virginia intră, servitorul îi aduse legăturile, — a ei și a copilului, — apoi ușa se încuiă.

— Domnul vă roagă să așteptați colea, îi zise servitorul ce'și cunoștea mica lecțiune, — și o porni în salonaș.

Ea intră și își așeză copilul adormit, pe o canapea...

— Domnul? gîndi... ce fel? să nu fie oare însurat?

Auzi pași...

Când se întoarse, ridicîndu-se și cînd dădu cu ochii de Vișănescu, rămase ca de piatră, palidă... aproape să-și piardă cunoștința..

El înaintă, dominat întru cîtva, dar mișcat în adâncu-i...

— Scumpă Virginio! îi zise, și îi întinse amîndouă mâinele. Te-am regăsit, în fine... și într'un chip miraculos.

Ea se dădu înapoi, cu ochii mari plini de spaimă, și printre dinții ce'i clănțăneau, îi șueră cuvintele:

— D-ta, d-ta mișelule!... O!..

Își acoperi fața cu mâinile și se lăsă grămadă într'un fotoliu!...

El se apropiă mai mult.

— Cum, scumpă Virginio, așa mă întîmpini după atâta timp în care am fost ca nebun, căutându-te? Recunosc cât de greșit îți sânt; dar, te rog, dă'ți seamă de disperarea mea când m'am întors acasă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

şi nu te-am găsit... Imi venia să'mi răpuñ viaţa, dar speranţa că te voiu afla, că mă vei erta, mă opri... din fericire... Numai lipsa mă făcuse răutăcios... dragă Virginio... Acuma însă că norocul m'a ajutat, că am o poziţiune sigură şi cu garanţii temeinice de îmbunătăţire, viitorul nostru şi al scumpului nostru copilaş... este zîmbitor... Iartă-mă te rog, şi'mi întinde mână prietenească.... Nu'ţi cer vechea iubire, ci numai un simţimînt de amiciţie... Lasă-mă să fiu fericit lângă tine şi lângă copilaşul nostru...

Se plecă asupra micuţuini, care se deşteptase şi începuse a scânci...

— Drăguţul!... ce mărişor s'a făcut!...

Ea se ridică deodată şi trecu între el şi copil.

— Nu te atinge de băiat!... Ai pierdut dreptul de-ai mai fi tată! fi strigă cu glas tunător... Inapoi! Departe! şi lasă mă să plec... M'ai atras într'o cursă ticăloasă, — ceeace devedeşte că eşti tot pervers...

— Dragă Virginio...

Ea îşi luă copilul în braţe...

— Nici un cuvânt, domnule... Pentru mine nu mai existai... şi nici nu trebue să mai existi... In lături!

— A! Virginio, ia seama!...

— Ce, mă rog? Crezi că mai sunt sfioasă şi îndelung răbdătoarea de altădată? Te înşeli. Nu e nevoe însă de nici o explicaţiune. Lasă mă să trec.

— Dacă iei aşa lucrurile, doamnă, află că nu vei eşi din casa asta...

— Cu ce drept mă vei opri? Ai avut grija să mă legi de d-ta şi de o casă, după regulele obişnuite? Nu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

M'ai lăsat să-ți fiu numai amantă...

M'ai făcut să sufăr ce o minte omenească nu poate închipui... N'ai avut nici o [illegible] pentru acest copil. [illegible] că ai drepturi asupră-ne?...

Copilul începu să plângă...

— Nu plânge, puișor... Nu plânge...

Fugi, domnule... Lasă mă să'mi îngrijesc copilul, care mă cunoaște numai pe mine...

Se așeză agitată, și dădu copilului sînul.

El, încîndat, încredințat că pierduse „partida" în acest joc, începu să se plimbe prin sală.

De câte ori ajungea în dreptul salonașului, întâlnia privirile ei fulgerătoare de ură și mânia lui creștea, răpindu'i dominațiunea asupra-i. Pornia pe violență, redevenia cel de demult.

Tresări, când auzi sunând clopoțelul...

Servitorul se ivi.

— Ce vrei? îl întrebă, furios.

— N'ați sunat D-v.?

— Eu te-am chemat, îi zise Virginia, trecând în sală. Ia legăturile și vino cu mine să'mi găsești trăsură...

— Ți-am spus, doamnă, că nu vei eși d'aci, orî ce s'ar putea întîmpla. Pleacă! se răsti servitorului.

Acesta eși repede, mirat, zăpăcit.

— Vișănesculc, nu mă împinge la vr'un act de disperare, îi strigă Virginia, cu violență.

— Aștept să văd ce ai putea face.

— Tot ce ura mea pe tine m'ar putea îndemna

Lăsă copilul și înaintă spre el, hotărîtă, părând mai naltă în mânia ei, de-îngrozit cum își strânge puterile ca pentru o luptă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaransilvania.ro/mdrr1901-1932

Vișănescu, intimidat, se feri.

— Dă'mi drumul, îi strigă leoaica.

— Nici să nu visezi, — însă copilul e al meu și'mi voiu opri copilul...

— Copilul? Copilul meu la tine? Mai degrabă moartă, — ori mai degrabă tu, mort, mizerabile!

Și înaintă spre el cu brațele întinse...

Vișănescu se făcù palid-vânăt și, îndeajuns de nemernic, fugi dinaintea acestei femei care părea însă'și ura și răzbunarea.

Virginia privind atunci în juru-i și văzîndu-se aproape de ușa ce da în stradă, se repezi, o deschiă și, eșind, începù a striga, ca o disperată, ajutor!

Nu era târziu, noaptea era frumoasă și lumea trecea, în sus și în jos, umplând după obiceiul ei, trotuarele.

In mai puțin de două minute, se făcù gloată în juru-i.

Pe când ea lămuria că fusese atrasă în cursă, că nu i se dă copilul, Vișănescu își veni în fire, își dădù seama de scandalul ce i-ar fi micșorat însemnătatea în mahala și se ivi în ușă:

Gardistul punctului venise, altul alergase la secțiune să cheme pe cineva. Intre cei adunați începuse indignarea; doi trei dintre partizanii opuși guvernului ridicaseră glasul în contra avocatului imoral.

— Domnilor, e nebună... cutează el să strige...

— Nebună, cu?

Și începù a povesti cum a fost înșelată de la biuroul de „plasare"...

— Minciuni, strigă el din când în când. E nebună...

BIBLIOTECA UNIVERSITĂȚII DIN

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr 1901-1932

Comisarul veni... și voi s'o ducă la comisariat. Ea cerù copilul, fără care nici moartă nu s'ar depărta. Interveni lumea, — și numai așa comisarul putù face pe Vișănescu să dea copilul..

Apoi, o duse la secțiune, unde, după ce o ascultă, voi să-i dea drumul.

— Te rog, domnule comisar, ține-mă aci, până mâni, căci nu știu unde să mă duc... Te rog apoi, dacă știi vr'un loc de guvernantă, recomandă-mă. O! cât sunt de nenorocită!

Și o înnecă plînsul...

Comisarul, mișcat, îi propuse să o ducă la un hotel, oferindu-se a'i plăti camera și apoi să se ocupe adoua zi de dînsa.

IX

Doctorul Persiceanu se învoi în cele de pe urmă să plece la Bucureşti cu Marcel.

Mai mult, refuză ca Marcel să'i plătiască drumul, — însă nici mort nu vrù să ia bilet de clasa I-a și pat la vagonul cu paturi.

Lunceseu nu mai putea de mulțumire; îi primi toate capriciurile, îi ascultă multe și multe absurdități, fără să'l contrazică, îl trata ca pe un copil mare ce ar fi suferit de o boală de nevindecat.

După ce adormi bătrînul, abia pe la Mărășești, — Marcel se lăsă în deplină voe a gândurilor lui, care se strîngeau cu toatele în jurul unui punct central luminos: Virginia.

Nu'i telegrafiase într'adins, ca surprinderea să'i fie de opotrivă cu bucuria.

In cele de pe urmă, biata copilă avea să aibă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

satisfacțiunea supremă: ertarea bătrînului și consimțimîntul lui pentru o nouă viață.

De sigur că și bătrînul trebuia să fi fost emoționat, dar, obicinuit să nu'și trădeze emoțiunile, mai pună apoi la mijloc și încăpățînarea-i proverbială, căuta, mai ales în cazul de față, să ascundă și mai cu îngrijire cciace simția.

Nu se putea, nu era omenește, și cu totul monstru nu era, — să nu se fi simțit ușurat de-o greutate care a trebuit să'l apese atâta timp.

Marcel credea că a fost bucuria chiar de a se fi găsit cineva să'i siluiască în chip violent încăpățînarea, — spre a'i rămânea, pentru ori-ce întâmplare, portița deschisă a răspunderii, pe care să poată eși, la nevoe, spălându'și mâinile.

Când se deșteptă, sărind de odată, trenul se oprise în stațiunea Chitila și doctorul, spălat și peptănat, lăsase în jos fereastra și privia afară.

Aerul foarte răcoros se părea că nu'l îngrijește.

— Bună dimineața, domnule doctor, îi zise Marcel.

— Bună dimineața. Da dormi, d-ta nu te încurci?...

— Am adormit târziu și somnul se vede că m'a furat din greu.

Doctorul începu a'i povesti de când nu văzuse Bucureștii și o ceartă ce avuse c'un otelier care-i pusese lumânările un leu una...

Era să'l bat, nu alt-ceva... încredință doctorul, cu o comică iritațiune...

— București! auziră pe conductor că strigă.

Marcel voi cu mare repeziune, să strîngă mărunțișurile...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr/1901-1932

— Stai, nu pe fugă, tinere, zise tacticos medicul, și, până să'și ia cele câte-va lucruri, i se părù lui Marcel că nu avea să mai termine.

In trăsură, el nu mai putea de nerăbdare de a ajunge, muncit de o neliniște ciudată; doctorul, înșiră de ale lui, făcând potriviri între Bucureștii de acum două-zeci de ani și aceștia în care intrase astă-zi.

Când își văzù casa, Marcel se și ridică: o primă surprindere. Ferestrele din față nu erau deschise, ca de obiceiu. Oare să nu se fi sculat încă Virginia cea harnică?

Sau poate Nicușor era bolnav?...

— Da departe șezi, tinere! îi zise doctorul când îl văzù că sare, înainte de-a se fi oprit bine trăsura...

Marcel sună lung; Persiceanu se cobori încet... Cine l'ar fi observat bine, bine, și-ar fi dat seama că se petrecea în el ceva ciudat.

Când se ivì bătrîna, strigă mirată:

— Eaca! te-ai întors? Și c'un boer încă!...

O fi tata cuconițel... Sărut mîna boerule...

— Unde'i Virginia? întrebă el încet.

Bătrîna se uită la el încremenită.

— Cum, unde'i? Adecă n'ați întâlnit-o pe drum?...

Doctorul intrase, în aparență neinteresându-se de convorbirea dintre Marcel și servitoare.

— In drumul spre gară?

— Ba nu, domnule, că a pornit de ascară la Roman...

— La Roman? strigă Marcel surprins.

Apoi se adresă bătrînului: n'a mai avut răbdarea s'aștepte întoarcerea noastră.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Ce trebue să fie pe dinsa, când va ajunge acasă şi nu te va găsi...

— Aşa a fost ea totdeauna: „poale lungi şi minte scurtă“. N'a aşteptat nici odată hotărîrea altuia, zise doctorul şi începù a visitâ încăperile...

— Apă, dulceaţă, cafea... Apoi repede cafeaua cu lapte... ordonă Marcel.

— Ai bine în casă, nu zic, dar... cam multă cheltuială degeaba pe lucruri de prisos... mormăi el...

Când ajunseră în biurou, bătrînul se extasiă în faţa bibliotecei:

— Da ce eşti d-ta, tinere, de ai o bibliotecă aşa de grozavă?

Marcel nu răspunse: văzuse pe biurou scrisoarea şi o şi apucase.

In timp ce bătrînul cercetă cu de a măruntul cărţile, cu gînd să ceară cu împrumut pe acelea ce l-ar fi interesat, Marcel citiă, cuprins de uimire şi de durere.

Să plece din casa lui! Să 'l părăsească fără să'i spue unde se duce... Şi de ce? fiind-că nu mai speră în putinţa unirii sale cu dinsul, fiind-că viaţa ii era ursită nenorocirii şi trebuiă să fie supusă căinţei şi durerii...

Eră să isbucnească în plins... dar îşi dete seama de prezenţa bătrînului. Pe urmă intră şi servitoarea cu dulceaţa.

Doctorul se servi cu plăcere, parc'ar fi fost la vr'o vizită, însă cu privirea căută spre celelalte încăperi... unde locuise, de sigur, fie-sa.

Marcel se servi şi el, distrat însă... Când să pue napoi paharul, pe tavă, văzù jos lîngă biurou o hîrtie... se plecă, mai mult din spirit de rîndueală, ca să o ridice.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

— Tresări și se îmbujoră la față când își aruncă însă ochii pe ea...

— Eată, domnule doctor, — nu se putu opri de a nu zice cu glas plin de amărăciune, — eată rodul întîrzierii d-tale d'a răspunde... Virginia ne primind nici o scrisoare de la d-ta, n'a avut nici o credință că eu te voiu schimbă... și a plecat din casa mea... Poftim de citește: a plecat să intre guvernantă...

— Doctorul își aruncă ochii pe biletul agenției de „plasare“ și rămase pe gînduri. Să vedeă că erà contrariat — Imputarea lui Marcel îl loviă.

Totuși zise:

— Ce 'ți-am mai spus: profită ca totdeauna...

Nu voià să se predeà, nici de astă dată; glasul însă îi erà altul; în el pătrundeà o căință par'că.

— Domnule doctor, te rog, considerà-te la d-ta acasă... Eu alerg la adresa de pe bilet, s'o găsesc, s'o întorc, s'o aduc în brațele d-tale...

— Doctorul nu răspunse; Marcel își apucă pălăria, scuturat ca de friguri și eși.

— Comisarul secțiunii era în adevăr un funcționar conștiincios.

Avusese câteva diferende cu avocatul Vișănescu, pe care le aplanase, mulțămită tacticei lui în a conduce afacerile și a pune pe oameni la locul lor, — dar nu'i păstrà nici o pică.

Nu tot așa erà de partea răsbunătorului politician. Acesta căutase a'i face rău, dar nu isbutise de cît să'l mute la altă secție.

Acum, din cauza schimbării de locuință, de curînd, Vișănescu venise în Despărțirea în care se află mutat Todicescu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

A doua zi de dimineață, pe când cele spuse se petreceau în casa lui Marcel, comisarul se dusese la Vișănescu.

Acesta îl primi foarte cu supărare.

— Ce vrei, domnule Comisar, dela mine, după nechibzuita d-tale intervenire de aseară?

— Viu să-mi exprim regretele pentru că la dv. s'a întîmplat scena d'aseară, și, în chip de condoleanță față cu d-v., să vă previu că voiu raportă Prefecturii... Deci să nu vă pară curios aceasta...

— N'ai de cât să raportezi... Nici nu m'aștept la altceva din parte'ți.

— Domnule Vișănescu, vă rog să nu uitați care sunt datoriile mele. Totuși, în raportul meu, am căutat să trec peste ce-ar fi fost supărător pentru d-v...

Va păți-o însă mijlocitoarea Heckhoffer, care a mai dat ochi cu Prefectura... în afaceri de felul acesta.

— In fine, Domnule Comisar, unde voești s'ajungi, căci nu spre a'mi comunica „amabilitatea" d-tale, ai venit, cu noaptea în cap, la mine.

— Domnule Vișănescu am voit, în adevăr să vă mai întreb, ce trebue să facem cu... doamna, căci n'o putem lăsà la voea întîmplării. Doamna a refuzat să'mi spue care 'i este familia, ca s'o pot preveni...

— Mergi prea departe cu exercitarea atribuțiunilor d-tale... E ca și nevasta mea, domnule, și tot ce-aș voi, ar fi s'o convingi a se întoarce la mine...

Ținta mea era să mă căsătoresc cu ea și să legitimez copilul.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Mulțămesc pentru sarcina ce-mi dați. Totuși, dacă 'mi-ați spune numele familiei.

— Familia îi sânt eu, domnule Comisar.

Comisarul se înclină și eși, fără să mai stăruiască...

Pe când eșia, Marcel se dă jos din trăsură.

— Vă rog, domnule, i se adresă acesta, aci stă domnul avocat Tomatescu?

— Nu, domnule. Aci stă un avocat, în adevăr, dar se numește Vișănescu...

Trăznet de-ar fi fost numele pronunțat de comisar și nu ar fi încremenit mai tare pe Marcel.

— Vișănescu, ziceți? Dar atunci...

Nu se lămuri mai mult și sună cu violență, în timp ce comisarul se depărtă puțin, — rămânând însă cu ochii la casa în care intră necunoscutul.

— Cine să fie?.., Nu cumva e vr'o legătură între afacerea noastră și domnul acesta?

Era turburat... A rămas de piatră, când i-am spus numele avocatului...

Și nu-i venià să plece. De aceea începu să se plimbe pe trotuar, intrigat.

— Cu cine am onoarea? întrebă Vișănescu pe nou venit.

— Unde este Virginia?... strigă el cu glas tunător... și arătă biletul agenției. Cum ai găsit-o și 'n ce cursă ai atras-o, mizerabile!...

— Domnule!

— A! d-ta ești va să zică Vișănescu, dela care a purces toată nenorocirea acestei ființi, bună și devotată, pe care nu ai voit s'o cunoști...

— Domnule, mai întâi de toate, cu ce drept cutezi să intri în casa mea și să mă insulți?...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

— Cu dreptul meu de logodnic...

— A!... la d-ta va să zică a fost ca... „guvernantă“ rînji Vișănescu.

— Retrageți cuvîntul obraznic, or i... și Marcel, furios, ridică mîna...

Era de mirat cum acest om totdeauna cumpănit, eșiă acuma din anume margini... Și apele liniștite au însă momente când se revarsă.

Vișănescu, dominându-se, cuprins de ideea de-a afla ce făcuse Virginia după fuga dela el, încrucișă brațele și răspunse:

— Lovește-mă, dacă te socoți tot în vre-unul din drepturile d-tale...

Marcel, în fața unei asemenea atitudini, se liniști; în priviri însă tot îi fulgerà ura.

— Domnule, începù el, nu simt trebuința de a'mi îndreptăți față cu d-ta disprețul ce'mi inspiri... Virginia a fost atrasă în o cursă de d-ta, dovadă biletul agenției în care te-ai trecut cu nume schimbat; Virginia se află în casa d-tale... cine știe în ce stare de disperare... și 'ți cer liberarea ei...

— Și eu, domnule, nu voiu să calific călcarea casei mele de către d-ta; mai puțin încă nu mă simt dator a'ți dà vr'o explicațiune asupra persoanei... de care e vorba... Vă salut domnule... și sper să ne mai întîlnim...

— O! cu tot desgustul ce am de persoana d-tale, aș voi și eu o întâlnire... n'ai grijă...

— Vei primi martorii numai decât, domnule...

Marcel scoase repede o carte de vizită și 'i-o aruncă în față, apoi eșì...

— Incet, să nu te împiedici, domnule, și isbucnì într'un hohot de rîs... care răsună falș.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Comisarul, cum îl văzù că ese, repede veni la trăsură.

— Un cuvînt, domnule, vă rog...

Marcel îl privì surprins; apoi își aminti că'l întâlnise la venirea lui la Vișănescu.

— Poftim, domnule...

— Sânt comisarul despărțirii, d-le... Dacă 'mi dați voe, — nu cumva ați venit la d-nul avocat în chestiunea doamnei cu copilul?...

Marcel tresări și se îmbujoră la chip.

— Știți ceva d-tră? Vă rog, urcați-vă în trăsură...

Spre deplina mulțumire a lui Marcel și spre alinarea bunului Todicescu, lămurirea se făcù, și amîndoi se dară jos dinaintea otelului „Londra“ din calea Moșilor.

Virginia, palidă și înnorată la chip, se plimbà în odaea în care se simțià înstrăinată și părăsită, — legată de ziua de mâine numai c'un fir subțire de speranță...

Credeà în sprijinul comisarului Todicescu.

Sbuciumul cel mare îl aveà însă de pe urma gândurilor strânse în jurul casei lui Marcel...

Din groaza prin care trecuse cu o seară înnainte, rămăsese cu impresiunea aproape vagă ce-o lasă visul urât. Îi răpise tot somnul și toată liniștea, disperarea ce întrevedea că aveà să cuprindă pe Marcel, când erà să se întoarcă...

Și de erà să se întoarcă împreună cu tatăl ei, îmbunat? La ideea aceasta îi venià nebunie. Pentru ce se grăbise? Pentru ce mărise însemnătatea acelei fraze a lui Marcel, în care trebuià să vadă numai grija unui suflet onest de a stabili bine anume împrejurări, în ajunul unei hotărîri supreme?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— O! de nu s'ar întoarce așă de curând, își ziceă, ca să se poată încurajă să-și reiă iarăși locul, în casa lui...

Da, se simțiа legată pe viață de dînsul... El crà ursitul cel bun; el, sprijinul micuțului ei; el, bucuria și mângâierea!...

Înfierbântată de această generoasă întoarcere la adevărata cale de urmat, începuse s'aștepte acum pe comisar, numai spre a'i mulțumi și a'l încredință de prietenia ei...

Când auzi o lovitură ușoară în ușă, alergă să deschidă, mai înviorată la chip, c'un zîmbet pe buze.

In adevăr crà comisarul; Marcel se dusese acasă.

Își dase bine seama de starea scumpei lui imprudente și nu voise să'i apară de odată, ca o imputare.

De aceea, rugase pe Todicescu s'o convingă a se întoarce acasă, încredințînd-o că cercetase și că aflase că el nu venise încă.

Iar el aveà de gând să iasă în oraș cu doctorul.

La întoarcere acasă, ea va fi avut timpul să se liniștească și îmbunarea lucrurilor să se facă apoi în chip firesc.

— A! doamnă, iată că vă găsesc cum nu m'așteptam, îi zise, Virginiei, Todicescu. Aceasta îmi arată că ați găsit vre-o bună soluțiune... și după mine, cea mai bună ar fi, întoarcerea d-voastră în strada Mircea-Vodă...

Ea îl privi surprinsă...

— Vă mirați, nu'i așa?

— Mărturisesc, răspunse dînsa...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Nu sunt comisar? Datoria mea este să cercetez, să aflu...

Virginia plecă ochii, plini de lacrimi...

— Vă înțeleg nehotărîrea... Vă rog însă, doamnă, să vă liniștiți. Viu din strada în chestiune. Domnul Luncescu nu s'a întors încă... și puteți uita dureroasa scenă de aseară... întorcându-vă acasă...

Comisarul îi netezise calea...

— Mărturisesc că cu gândul acesta mă luptam și eu... domnule... Cum să-ți mulțumesc pentru așa de mare bunăvoință?

— Cum, doamnă? Redobândindu-vă liniștea și fericirea la care aveți tot dreptul... Trăsura mea e jos... Să'mi dați voe să chem servitorul care să vă ducă lucrurile?...

— Da... răspunse ea, isbucnind în plîns...

Era plînsul mulțumirii, al ușurării că îndreptă o nechibzuită pornire...

X

O! când trecu Virginia pragul casei ce crezuse că o părăsia pentru totdeauna, — par'că i se învălui pe dinaintea ochilor...

Bătrîna o primi cu o bucurie, care se revărsă asupra copilașului, în cele mai dulci desmerdări...

Apoi, tocmai după ce o văzù mai liniștită și îngrijind pe micuțul care se simțiă nespus de bine în odăița lui, se apropriă și'i zise, cu glas de taină...

— Ei! știi că au venit?

— Cine? când? și se ridică turburată...

— Domnul... și cu boerul bătrân dela Roman...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Ea căzù, ca părăsită de puteri, într'un fotoliu, şi'şi puse capul între mâini.

— Au venit azi de dimineaţă... Şi iacă le-am tras o minciună, aşa dela mine... că... că dormi... că nu ţi-e tocmai bine... şi atunci iacă s'au dus în târg, domnul şi cu boerul... Mi-a zis el, domnul, să nu'ţi spui... Da uite, mă luă gura pe dinainte...

Virginia nu erà în stare să-şi deà seama de nepotrivirea lucrului. In sufletul ei erà un amestec violent de sensaţiuni... Dinaintea ochilor vedeà pe tatăl său, aspru, rece încă, dar pornit să certe, odată cu... *venise!*

Scumpul ei Marcel! Cât o iubià... Isbutise, de sigur, să îmbuneze pe bătrîn, numai cu puterea simţimîntului lui...

Şi ea... ce erà să facă!...

Se ridică repede, căci se înăbuşià...

Aproape o oră trecù până să ia hotărîrea de a se înfăţişà bătrânului, liniştită. Gătì pe Nicuşor, se îmbrăcă foarte curat şi începù s'aştepte...

Cum tresări când auzi clopoţelul!... Sîngele îi peri din faţă, inima îi stătù par'că din bătăi...

Totuşi... alergă...

Cel dintâi... intră doctorul...

O! Cum îmbătrânise!...

— Tată!

Şi i se aruncă de gât, sărutându-l nebuneşte,— fără ca el să se apere, — plângând de dor şi de mulţumire.

— Tată, dragă tată!... Ce bun eşti că ai venit... cât îmi erà de dor... Sărută-mă... Şi se lăsă în genunchi...

Emoţionat, bătrînul se uità la dînsa câteva

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mori1901-1932

clipe, apoi o ridică și... o strânse la piept sărutând o pe frunte.

Inima... îl biruise... Totuși nu zise nici un cuvânt...

Virginia alergă de aduse copilul... uitând, pentru moment, pe Luncescu, în bucuria ei.

Copilul înfățișă trecutul, în întregimea lui.

— Tată... uite'l cât e de drăgălaș!...

Bătrînul încruntă din sprîncene... și se uită la Luncescu.

Ea înțelese, și alergă la Marcel...

— O! tată, nu te îngrijă. Marcel îmi iubește copilul... Iartă-mă, dragă Marcel, că nu ți-am strâns mâna încă...

— Fii întreagă a bucuriei tale că ai văzut pe tata... răspunse el...

Copilul mi-e drag, domnule doctor, adaose el... E al meu...

— Numai de n'ar semăna *celuilalt*... murmură doctorul cu asprime.

— Îl vom crește așa, încât să ajungă om bun... zise Marcel...

În tot timpul zilei, bătrînul se ocupă numai să certe pe Virginia, să-i facă imputările cele mai aspre.

Nici un cuvânt de laudă la adresa lui Luncescu, nici un cuvânt privitor la căsătoria dintre el și ea.

Virginia primi, ascultătoare, aceste semne prevestitoare ale unei îmbunări apropiate.

O supără că bătrînul se arătă aspru și cu copilul, dar răbdă și această lipsă de duioșie, firească de altmintrelea în însuși felul acestui om de a trăi.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Tocmai subt seară doctorul îi hotărî că trebuia să'l urmeze la Roman și că, mai târziu, Luncescu av à să vie și el spre a se face nunta, „ca măcar acum să plece din casa părintească, cu bărbatul ei".

Ori cât căută Luncescu a'l convinge că ducerea Virginiei acasă nu aveà nici o noimă; că erà să deà de vorbă lumii care, nici odată se pare că n'ar avèà alteeva de vorbit, de cât despre ce se face în casa altuia; în deșert!

Așa'i trăsnise lui prin cap, așà trebuià să fie..

In acea seară, pe la orele zece, Luncescu îi petrecù la gară.

Despărțirea între dinsa și el a fost din cele mai induioșătoare, par'că nu erau să se mai vadă.

Virginia plecà cu o speranță și duceà nu numai pe față ci și în inimă, sărutarea îndelungată ce'i dăduse Marcel.

Când Luncescu se deșteptă, a doua zi dimineață, casa i se părù goală; totuși stabili repede deosebirea: în ziua ce trecuse erà goală de pe urma unei fugi disperate, azi, goală de pe urma unei absențe provizorii.

Și erà liniștit, erà mulțumit de pe urma acestei absențe, odată ce erà rodită de greaua sarcină ce putuse indeplini.

Trecù în camera în care o află totdeauna când se întorceà acasă și rămase multe minute în privirea locului favorit din apropierea patului.

Aci lucrà; de aci își aruncă ochii la micuțul care dormià ori se jucà într'un colț de pat; de aci îl întîmpinaserà zîmbetele ei, adevărate raze de soare; îi ascultase de multe ori povestirea du-

revistetransilvania.ro/mdrr1901-1932

reroaselor emoțiuni, speranțe și descurăgiări; aci apoi se făcuse treptata apropiere a inimilor lor.

Și o vedeă par'că, atât de puternic i se săpase imaginea întregei sale ființi; ori întorceă capul spre sală, atât de aevea se auziă foșnitul rochiei, glasul ei muzical, ușorul zgomot al pașilor ei.

Zîmbiă, și zîmbetu'i cră răsfrângerea deplinei fericiri, — zîmbiă într'una căci i se desfășură, cu uimitoare putere de realitate, scena ducerii lui la Roman, ca mire, și a pregătirilor de nuntă! Eră deplin fericit, pentru că vedeă pe Virginia cea mai fericită dintre femei.

Din frumoasa-i visare fù deșteptat de intrarea servitoarei cu o telegramă.

O desfăcù repede: cră dela Virginia.

„Am ajuns sănătoși, Tata mai îmbunat. Nicușor voinic. Gândul numai la tine. Sărutări. — Virginia".

Sărută și el telegrama și alergă să'i răspundă...

Își aminti repede însă una din condițiunile doctorului de a nu'și scrie până ce nu se vor logodi.

De sigur, atunci că Virginia se ferise de el spre a'i telegrafia și că o făcuse în fugă.

Trebuiă dar s'aștepte o scrisoare din care să vadă în ce chip să'i trimită vești de el.

Pe când citiă a nu știu câtea oară telegrama, în al cărei cuprins întreg părea că vede ființa Virginiei și un zîmbet al ei în ficcare literă, auzi sunetul clopoțelului.

Cine puteă să fie, odată ce nu mai aveă prietini cari să'i treacă pragul, dela intrarea Virginiei în casa lui.

— Doui boeri, domnule, îl vesti servitoarea. Întreabă dacă ești acasă.

revistatransilvania.ro/mdr:1901-1932

— Du-te, las' că'i primesc eu.

Pe unul îl cunoșteă; un căpitan demisionat din armată, spre a se ocupă cu ingineria. Celalt îi eră străin de tot.

— Poftiți, domnilor.

După îndeplinirea politeților de rigoare, Marcel află scopul și rămase întru câtva surprins: uitase pe deplin pe Vișănescu și întîmplarea cu el.

— Mă ertați, domnilor, că încă nu m'am gândit a'mi constitui și eu martorii, și accasta din cauze binecuvântate...

Mâine însă, la ora și în locul ce'l veți hotări, vă veți întâlni cu martorii mei. Comunicați aceasta, vă rog, clientului d-v., ca să nu'și închipue cine știe ce... neplăcut pentru mine.

După plecarea lor, Marcel stătù câteva momente cuprins de o tristeță ce i se făcea din ce în ce mai simțită. Dela accastă sensațiune, repede trecù la o pornire vie de ură pe omul ce se amestecase și în viața lui...

Îi rămâsese neesplicat un lucru apoi, la care se gândi acum: cum dei dăduse Vișănescu, Virginiei, de urmă? Cine o îndreptase pe dînsa la acel birou? O căutase Vișănescu oare, în tot timpul de după fuga ei de la dînsul?

Lui Marcel i se părcă că nu întâmplarea jucase vr'un rol, că eră înlănțuirea unor fapte ce nu cunoșteă și al cărora rezultat din urmă fusese cursa.

Îi trecù prin minte să se ducă la biroul Heckhoffer...

Când aci, află că „patroana" eră absentă și că biroul nu mai funcționa pentru vr'o câteva zile...

Urmă firul însă, ducându-se la comisarul Todicescu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Acesta îi vără cu plăcere și'i spuse că „patroana" era în „cura" Prefecturii Poliției, dela care avea să treacă la Parchet. Tot el îi lămuri, după probabilități, că Vișănescu o întâlnise, din întâmplare, pe doamna Virginia și anume când aceasta pornise la birou. Altfel nu se putea explică intrarea lui, imediat după ce eșise doamna, precum rezultă din depoziționea „patroanei".

Întâmplare sau urmărire de mai de mult timp, în așteptarea unei ocaziuni, Luncescu își dovedià că Vișănescu avusese mereu în minte pe Virginia, ca una ce'i putea aduce averea scăpată, și prin urmare ideea statornică de a 'și-o întoarce în casă și de a o luă de nevastă.

Poate că provocarea la duel, — la care de altmintrelea și el îl adusese, — avusese ca motiv credința lui Vișănescu că s'ar fi putut scăpa de un rival.

Să se poată care ca, în acest duel, să cadă, și Vișănescu să rămână în calea ei?

Avù un zîmbet crud la adresa acestui om rău: de-ar fi eșit el victorios, Virginia cu atât mai mult l'ar fi urît.

Își aduse aminte apoi că mânuise bine într'un timp sabia și pistolul... Dacă s'ar duce la sala de scrimă a „Societății de Tir", al căreea membru rămăsese?

Poate va găsi acolo și secondanți...

Într'un fel, bine că doctorul avusese ideiea să ia acasă pe Virginia: era liber cu totul și fără grijă de a cauza scumpei femei neliniște.

Vișănescu se plimbà, cu țigara între dinți, într'o

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

turburare ce nu și-o puteă astâmpără. Aveă să se bată!

In momentul provocării vorbise ura, îl îndemnase interesul de a nu scăpă pe aceea ce'i fusese victimă.

Intr'atât de puțin cunoșteа pe Virginia și intr'atât eră de îngâmfat de sine, că credeă în îndemânarea și'n voința lui. El nu adâncià situațiunile sufletești. Nici nu și-ar fi putut da seama, dacă s'ar fi întrebat, pe ce'și rezemă credința că doctorul Persiceanu l'ar fi putut primi ca ginere și că ar fi impus Virginiei să'l ia... Socotià că eră de ajuns să se înfățișeze cu fraza: „voiu să repar greșala din urmă", ca doctorul să se plece, căci numai la dinsul îi eră speranța.

Duelul odată orânduit, ura îl făcea să creadă că va fi biruitor și, intr'adevăr, voia cu cruzime să fie... Sălbătăcia firei lui se ridică întreagă în contra omului ce sta să'i răpiască averea ce i se cuvenia.

Totuși, când vedea închipuirea luptei, simțiа fiori reci, simțiă o slăbiciune în tot corpul. Eră nemernic, îi lipsia curagiul; era nemernic, i se făcea frică...

Dacă ar cădea?... Turburarea i se făcea turbare... Neputința de a învinge fără să-și riște viața, îl cutremurà. Ar fi voit să sfâșie, să sfărâme, să lovească, să dărâme ceva din preajmă-i...

Și nici măcar nu știa să mânuiască o armă!... Martorii îl încredințaseră că pistolul îi era mai la îndemână... doar ca onoarea să se declare satisfăcută, iar ei să aibă mulțumirea și fala de a fi fost amestecați într'un duel.

El primise, fiindu-i tot una pistolul ori sabia.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Va trage, la semnal, şi, de sigur că întâmplarea, că steaua lui bună avea să-l favorizeze... Oare nu'i isbutise până acum toate combinaţiunile cărora îşi datorâ poziţiunea de astăzi?

Se îmbărbătă, în timp ce privirile lui pline de îngâmfare aruncau scântei de sfidare; doria mai repede ora când să se vadă pe teren.

Scurte momente de tăric, căci le urmau foarte degrabă aceleaşi simţiri ce'i alcătuiau nemernicia.

Dup'ameaza era caldă. Soare de primăvară lumina întregul cuprins al ipodromului dela Băneasa.

Vişănescu, palid şi înfiorat, Luncescu dominându-şi bine emoţiunea, firească pentru cel neobicinuit cu asemenea întâlniri, erau acum faţă în faţă, la distanţă de treizeci de paşi, deja măsuraţi.

Pistoalele fură repede verificate şi încărcate.

Când Vişănescu simţi arma în mână-i, par'că i s'ar fi fost dat un animal periculos gata să-l muşte. Răceala armei îi făcu rău. Picioarele i se cutremurară şi şovăiră.

— In gardă, domnilor... se auzi glasul unuia dintre martori.

Se aşezară spate 'n spate.

Lui Vişănescu par'că i se învălui pe dinaintea ochilor.

Una... două...

Urmă o pauză mai măricică. Par'că i se strecurară lui Vişănescu între cămaşă şi piele picături de apă rece.

— Trei!...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Fatal răsunet... Moment solemn, în tăcerea de o clipă ce urmă semnalului.

Amândoi se întoarseră și traseră... Puțin fum... și apoi răsunătura, ca într'un pustiu, a armelor descărcate.

Luncescu duse repede mâna la piept, se învârti în loc și căzu pe spate... Mai în acelaș timp căzu pe brânci și Vișănescu.

Martorii se înspăimântară, alergând fiecare la clientul lor.

— Mor... șopti Luncescu, când martorii lui se aplecară să'l ridice.

Medicul veni la el întâiu. Rana era în sânul stâng și sângele curgea cu belșug.

După două minute, Luncescu încetă de a fi.

Vișănescu primise glonțul în partea de sus a peptului, spre umăr, și căzuse mai mult de spaimă.

In urma carului funebru, puțină lume petrecea pe acela ce nu căutase a'și face prietini.

Erau mai mult dintre curioșii atrași de zgomotul ce se făcuse în ziare asupra acestui duel fatal.

Eră însă o femee îmbrăcată cu negru, dureros ghemuită într'un cupeu, nenorocita plângea toate lacrimile nefericitei sale vieți.

— Din cauza mea... pentru mine... șoptiă, clătinându'și capul... Eră om bun, liniștit, pentru nimeni rău... De ce i-am eșit în cale, eu, nenorocita, de ce? Ca sa-i aduc moartea... și cu moartea lui să piară și orice bucurie a mizerabilei mele vieți... O! de ce am un copil!... de ce am!

Iar carul funebru înaintă; iar cântarea mono-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

tonă a copiilor corului urmă trăgănată și tremurată de umblet.

Cei ce însoțiau pe mort, rămâneau unul câte unul, căci prea li se părea departe cimitirul; acei ce se mai țineau încă după el, vorbiau de afaceri, ba unii găsiau de ce să rîdă.

Viața nepăsătoare, lângă moarte, și ea nepăsătoare în felul ei.

Numai în lacrimile singurei femei ce iubise Luncescu, eră adevărata durere; numai în sufletul ei era să mai trăiască regretele și amintirea.

El, plecase: pentru el se terminase lumea. Ea rămînea legată de lume, ca să i se pară că viața nu mai aveă capăt...

SFÎRȘIT

Cereți la toate librăriile

primele 5 volume apărute în Biblioteca

„Clipe de Uitare"

Costă **2 lei volumul** cu coperta frumos ilustrată în culori și conține o literatură aleasă.